

**PREDNOSTI ALTERNATIVNOG
RJEŠAVANJA SPOROVA
KNJIGA SAŽETAKA**

**THE ADVANTAGES
OF ALTERNATIVE DISPUTE
RESOLUTION
BOOK OF ABSTRACTS**

Sarajevo, 2019.

**PREDNOSTI ALTERNATIVNOG
RJEŠAVANJA SPOROVA
KNJIGA SAŽETAKA**

**THE ADVANTAGES
OF ALTERNATIVE DISPUTE
RESOLUTION
BOOK OF ABSTRACTS**

Sarajevo, april 2019.

Izdavač / Published by:

Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet / University of Sarajevo – Faculty of Law

Za izdavača / For Publisher:

Prof. dr. Hajrija Sijerčić-Čolić, dekan / dean

Organizacijski i uređivački odbor / Organizing and Editorial Committee:

Prof. dr. Fikret Karčić, predsjednik Odbora / President of Committee

Prof. dr. Hajrija Sijerčić-Čolić

Prof. dr. Abedin Bikić

Prof. dr. Zinka Grbo

Prof. dr. Kanita Imamović-Čizmić

Prof. dr. Mehmed Hadžić

Mirza Hebib, MA iur.

Izvršni urednik / Executive Editor:

Mirza Hebib, MA iur.

Prijevod s engleskog jezika, tehnička obrada i korektura za bosanski, hrvatski i srpski jezik / English translation, Technical editing and Bosnian, Croatian and Serbian proofreading:

Kanita Prušćanović, MA iur.

Anisa Ruhotina, MA iur.

Prijevod sa turskog jezika / Turkish translation:

Kanita Prušćanović, MA iur.

Lektura i korektura – engleski jezik / English proofreading:

MJur (Oxon) Selma Mezetović-Međić

DTP:

Narcis Pozderac, TDP Sarajevo

Štampa / Printing:

Štamparija Fojnica

Tiraž / Print run:

100 primjeraka / copies

© Copyright 2019. Sva su prava pridržana. / All rights reserved.

Konferencija se realizira u okviru projekta *Prednosti alternativnog rješavanja sporova* koji je podržalo Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo.

The conference is being held within *Advantages of alternative dispute resolution project*, which is supported by the Ministry of Education, Science and Youth of Canton Sarajevo.

SADRŽAJ / CONTENTS

Prednosti alternativnog rješavanja sporova – uvod	9
The Advantages of Alternative Dispute Resolution	
– introduction	11
Program konferencije	13
Conference Programme	21
Sažeci / Abstracts	29
Dr. Abedin Bikić	
ARBITRAŽA U BOSNI I HERCEGOVINI	
ARBITRATION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA	31
Dr. sc. Romana Matanovac Vučković	
PREDNOSTI ALTERNATIVNIH NAČINA RJEŠAVANJA	
SPOROVA O TARIFAMA ORGANIZACIJA ZA KOLEKTIVNO	
OSTVARIVANJE AUTORSKIH I SRODNIH PRAVA	
BENEFITS OF ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION	
MECHANISMS ON TARIFFS OF COLLECTIVE	
MANAGEMENT ORGANISATIONS	33
Dr. Meliha Povlakić	
IZVRŠENJE DOMAĆIH I STRANIH ARBITRAŽNIH	
ODLUKA U BOSNI I HERCEGOVINI	
THE ENFORCEMENT OF DOMESTIC AND FOREIGN	
ARBITRAL AWARDS IN BOSNIA AND HERZEGOVINA	35
Dr. Iza Razija Mešević	
ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA U DOMENU	
INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA	
ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION IN THE FIELD	
OF INTELLECTUAL PROPERTY	37
Dr. Almedina Šabić Učanbarlić	
RJEŠAVANJE POTROŠAČKIH SPOROVA PRED	
ARBITRAŽOM	
RESOLUTION OF CONSUMER DISPUTES THROUGH	
ARBITRATION	39

PREDNOSTI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA – KNJIGA SAŽETAKA
THE ADVANTAGES OF ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION – BOOK OF ABSTRACTS

Nasir Muftić, LLM PRIVREMENE MJERE U ARBITRAŽI INTERIM MEASURES IN INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION	 41
Aida Skenderagić, MA iur. POVJERLJIVOST U MEĐUNARODNOJ TRGOVAČKOJ ARBITRAŽI – OPSEG I IZUZECI CONFIDENTIALITY IN INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION – THE SCOPE AND EXCEPTIONS	 43
Dr. Murat Atalı MEHANIZMI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA U TURSKOM PRAVU ALTERNATIVE DISPUTE MECHANISMS IN TURKISH LAW	 45
Dr. sc. Davor Babić O OBVEZNOPRAVNOJ PRIRODI MEDIJACIJE MEDIATION AS A CONCEPT OF SUBSTANTIVE LAW	 47
Dr. Mine Tan Dehmen MEHANIZMI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA U MEĐUNARODNOM PRIVATNOM PRAVU TURSKE ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION MECHANISMS IN TURKISH PRIVATE INTERNATIONAL LAW	 49
Dr. sc. Anica Čulo Margaletić IZAZOVI OBITELJSKE MEDIJACIJE CHALLENGES OF FAMILY MEDIATION	 51
Dr. Džamna Duman ALTERNATIVNI NAČINI RJEŠAVANJA PORODIČNIH SPOROVA – INSTITUT POSREDOVANJA U ZAKONODAVSTVU BOSNE I HERCEGOVINE FAMILY ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION METHODS – THE INSTITUTE OF MEDIATION IN LEGISLATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA	 53

PREDNOSTI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA – KNJIGA SAŽETAKA
THE ADVANTAGES OF ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION – BOOK OF ABSTRACTS

Anisa Ruhotina, MA iur. MEDIJACIJA KAO ALTERNATIVA PARNIČNOM POSTUPKU MEDIATION AS AN ALTERNATIVE TO CIVIL PROCEDURE	 56
Dr. sc. Ivo Josipović, dr. sc. Vanda Božić SPORAZUM STRANAKA O KRIVNJI U KAZNENOM POSTUPKU: PRAVNE I MORALNE OSNOVE I DILEME THE PLEA BARGAIN OF PARTIES IN CRIMINAL PROCEEDINGS: LEGAL AND MORAL GROUNDS AND DILEMMAS	 58
Dr. Mehmet Maden MEDIJACIJA U KRIVIČNOM PRAVU TURSKE MEDIATION IN THE TURKISH CRIMINAL JUSTICE SYSTEM	 61
Dr. Hajrija Sijerčić-Čolić ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE KRIVIČNIH DJELA ČIJI SU UČINIOCI PUNOLJETNE OSOBE – ANALIZA STANJA U BOSNI I HERCEGOVINI ALTERNATIVE RESOLUTION OF CRIMINAL OFFENCES PERPETRATED BY ADULTS – ANALYSIS OF THE CURRENT STATE IN BOSNIA AND HERZEGOVINA	 63
Dr. Borislav Petrović, dr. Amila Ferhatović, Kanita Pruščanović, MA iur. KUĆNI ZATVOR SA ELEKTRONSKIM NADZOROM HOUSE ARREST WITH ELECTRONIC MONITORING	 65
Dr. Kanita Imamović-Čizmić, dr. Amina Nikolajev PRIMJENA OSNOVNIH EKONOMSKIH PRINCIPA U KRIVIČNOM PRAVU – PRIMJER SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE THE APPLICATION OF BASIC ECONOMIC PRINCIPLES IN CRIMINAL LAW – AN EXAMPLE OF PLEA BARGAINING	 67
Dr. Vildana Pleh ALTERNATIVNI MODELI U KRIVIČNOM ZAKONODAVSTVU ZA MALOLJETNIKE ALTERNATIVE MODELS IN JUVENILE CRIMINAL LEGISLATION	 69

Ena Gotovuša, MA iur. KAZNENI NALOG U FUNKCIJI RASTEREĆENJA KRIVIČNOG PRAVOSUĐA CRIMINAL WARRANT IN FUNCTION OF UNBURDENING THE CRIMINAL JUDICIARY	71
Dr. sc. Rutvica Rusan Novokmet MIRENJE KAO SREDSTVO RJEŠAVANJA MEĐUDRŽAVNIH SPOROVA – PRIMJER USPJEŠNOG RJEŠENJA SPORA O RAZGRANIČENJU NA MORU IZMEĐU ISTOČNOG TIMORA I AUSTRALIJE CONCILIATION AS A MEANS OF PEACEFUL SETTLEMENT OF INTER-STATE DISPUTES – CASE-STUDY OF THE SUCCESSFULLY SETTLED DISPUTE IN THE MATTER OF THE MARITIME BOUNDARY BETWEEN TIMOR-LESTE AND AUSTRALIA	73
Dr. Nežla Borić MIRNO RJEŠAVANJE SPOROVA U MEĐUNARODNOM PRAVU PEACEFUL SETTLEMENT OF DISPUTES IN INTERNATIONAL LAW	75
Damir Muminović, MA iur. STANJE ARBITRAŽNOG SPORA IZMEĐU HRVATSKE I SLOVENIJE U PREDMETU 2012-04 PRED STALNIM ARBITRAŽNIM SUDOM U HAGU <i>DE IURE</i> I <i>DE FACTO</i> THE STATE OF ARBITRATION DISPUTE BETWEEN CROATIA AND SLOVENIA IN THE CASE 2012-04 BEFORE THE PERMANENT COURT OF ARBITRATION IN THE HAGUE <i>DE JURE</i> AND <i>DE FACTO</i>	78
Harun Išerić, MA iur. ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA PRED EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA – SLUČAJ BOSNE I HERCEGOVINE ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION BEFORE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS – EXPERIENCE OF BOSNIA AND HERZEGOVINA	81

Dr. sc. Alan Uzelac, dr. sc. Marko Bratković JE LI ARBITRAŽA PRIKLADNA METODA RJEŠAVANJA INVESTICIJSKIH SPOROVA? IS ARBITRATION AN APPROPRIATE METHOD OF RESOLVING INVESTMENT DISPUTES?	83
Dr. Arslan Kaya KRITIČKI OSVRT NA OBAVEZNU MEDIJACIJU U POSLOVNOM PRAVU – PRIMJER TURSKE A CRITICAL APPROACH TO MANDATORY MEDIATION IN COMMERCIAL LAW – THE EXAMPLE OF TURKEY	85
Dr. sc. Aleksandra Maganić RJEŠAVANJE TRGOVAČKIH SPOROVA – PARNIČNI POSTUPAK ILI ARBITRAŽA? RESOLVING COMMERCIAL DISPUTES – LITIGATION OR ARBITRATION?	87
Dr. sc. Ivana Bajakić, dr. sc. Ružica Šimić Banović, mr. sc. Zvonimir Savić ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA: SLUČAJ HRVATSKE DANAS ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION TODAY: IS CROATIA ADDRESSING GROWING NEEDS?	89
Lejla Ramić, MA iur. ARBITRAŽA U PRAVU KONKURENCIJE ARBITRATION IN COMPETITION LAW	91
Dr. Ömer Ekmekçi OBAVEZNA MEDIJACIJA U RADNOM PRAVU – PRIMJER TURSKE MANDATORY MEDIATION IN LABOR LAW – THE EXAMPLE OF TURKEY	93
Dr. sc. Viktor Gotovac ALTERNATIVNI NAČINI RJEŠAVANJA RADNIH SPOROVA: SPECIFIČNOST ALTERNATIVNIH METODA KAO “REDOVITOG” PRAVNOG PUTA ALTERNATIVE LABOUR DISPUTE RESOLUTION METHODS: PECULIARITIES OF ALTERNATIVE METHODS AS “REGULAR” LABOUR DISPUTE RESOLUTION MECHANISMS	95

PREDNOSTI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA – KNJIGA SAŽETAKA
THE ADVANTAGES OF ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION – BOOK OF ABSTRACTS

Dr. Aydın Gülan METODI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA U UPRAVNOM PRAVU ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION METHODS IN ADMINISTRATIVE JUSTICE	 97
Dr. Jasminka Gradašćević-Sijerčić SISTEM ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA INDIVIDUALNIH RADNIH SPOROVA U BOSNI I HERCEGOVINI INDIVIDUAL LABOUR DISPUTE RESOLUTION SYSTEM IN BOSNIA AND HERZEGOVINA	 99
Dr. Mehmed Hadžić SISTEM ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA KOLEKTIVNIH RADNIH SPOROVA U BOSNI I HERCEGOVINI SYSTEM OF ALTERNATIVE SETTLEMENT OF COLLECTIVE LABOR DISPUTES IN BOSNIA AND HERZEGOVINA	 101
Dr. sc. Ivan Miličić PREDNOSTI ARBITRAŽE U RIMSKOM I RIMSKO-KANONSKOM PRAVU ATTRACTIVENESS OF ARBITRATION IN ROMAN AND ROMANO-CANONICAL PROCEDURE	 103
Dr. Fikret Karčić ARBITRAŽA U ŠERIJATSKOM PRAVU ARBITRATION IN ISLAMIC LAW	 105
Dr. Ehlimana Memišević SULH (MIRENJE) U ŠERIJATSKOM PRAVU SULH (AMICABLE SETTLEMENT) IN ISLAMIC LAW	 107
Mirza Hebib, MA iur. ARBITRAŽA U SREDNJOVJEKOVNOM DUBROVAČKOM PRAVU ARBITRATION IN MIDDLE-AGE DUBROVNIK LAW	 109

PREDNOSTI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA

UVOD

Alternativno rješavanje sporova, koje obuhvata različite postupke rješavanja sporova (npr. arbitražno rješavanje sporova, sudsko poravnanje, medijacija, mirenje, pregovaranje, porodično posredovanje), ima značajne prednosti u odnosu na sudske oblike rješavanja sporova. To posebno dolazi do izražaja u poređenju sa dugotrajnim i skupim sudskim postupcima. Osamdesetih godina upotreba privatne arbitraže, medijacije i ostalih oblika alternativnog rješavanja sporova u poslovnom okruženju doživjela je široku primjenu što je odgovaralo tadašnjim okolnostima koje se izjednačavaju sa “naglim porastom broja privatnih kompanija koje nude usluge rješavanja sporova”. Vremenom, alternativno rješavanje sporova počinje se koristiti i van privrednog sektora, i svoju afirmaciju doživljava u porodičnim, građanskim, krivičnim i radnopravnim predmetima, ali i u drugim oblastima međuljudskih odnosa i sporova, npr., u oblasti prava intelektualnog vlasništva. Razlozi za uvođenje i širenje alternativnog rješavanja sporova su brojni, posebno se izdvajaju: preopterećenost sudova, njihova neefikasnost, dugotrajnost sudskih postupaka, veliki troškovi, neekonomičnost za učesnike, slabija zaštita osnovnih prava i sloboda čovjeka, posebno prava na pravičan postupak i sl.

Alternativno rješavanje sporova rasprostranjeno je danas u mnogim pravnim sistemima, i pokazuje dobre rezultate u praktičnoj primjeni. Za razliku od drugih država, u Bosni i Hercegovini se pri rješavanju sporova prednost daje redovnom sudskom postupku, koji je u praksi najčešći način rješavanja spornih odnosa. Ministarstvo pravde BiH usvojilo je Strategiju reforme sektora pravde za period 2014–2018. U okviru Strategije nalaze se i aktivnosti na uvođenju i razvijanju alternativnih načina rješavanja sporova. U Strategiji su navedeni koraci u ovom segmentu koji se, između ostalog, odnose na izmjene i dopune zakona o sudskoj nagodbi, arbitraži, medijaciji, zatim na izradu programa za njihovu primjenu, izgradnju kapaciteta za medijaciju, širenje alternativnih oblika rješavanja sporova kako bi se spriječilo odugovlačenje postupka, povećanje efikasnosti pravosuđa u širem smislu riječi, širu primjenu alternativnih krivičnih sankcija i sl.

PREDNOSTI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA – KNJIGA SAŽETAKA
THE ADVANTAGES OF ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION – BOOK OF ABSTRACTS

Uzimajući u obzir da je društveni značaj alternativnih načina rješavanja sporova, njihovo strateško planiranje, proučavanje i razvoj *conditio sine qua non* efikasnosti i ekonomičnosti sudskih postupaka, ovogodišnji VIII bosanskohercegovačko-hrvatsko-turski dani posvećeni su alternativnim načinima rješavanja sporova. Raznovrsne i brojne teme koje se proučavaju na ovogodišnjoj konferenciji doprinijet će promociji alternativnog rješavanja sporova i njihovoj daljoj afirmaciji.

Prof. dr. Hajrija Sijerčić-Čolić

THE ADVANTAGES OF ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION

INTRODUCTION

Alternative dispute resolution, which contains different procedures for resolving disputes (e.g. dispute settlement through arbitration, judicial settlement, mediation, conciliation, negotiation, family mediation) has significant advantages over the judicial forms of dispute resolution. This is especially true in comparison to lengthy and expensive court proceedings. During the eighties, the use of private arbitration, mediation and other forms of alternative dispute resolution in the business environment has experienced a wide application which corresponded to the then circumstances equating “a sudden increase in the number of private companies that offer dispute settlement services”. Over time, alternative dispute resolution starts to be used outside the corporate sector, and it experiences its affirmation in family, civil, criminal and labour law matters, but also in other areas of interpersonal relations and disputes, for example in the field of intellectual property rights. The reasons for introduction and spread of alternative dispute resolution are numerous, the following ones being particularly significant: the overload of courts, their inefficiency, lengthy court proceedings, high costs, cost-effectiveness for participants, a weaker protection of fundamental rights and freedoms, in particular the right to a fair trial, and the like.

Alternative dispute resolution is now widespread in many legal systems, and it shows good results in practical application. Unlike other countries, in Bosnia and Herzegovina the priority is given to resolving disputes in regular judicial proceedings, as the most common way of resolving disputes in practice. The Ministry of Justice of Bosnia and Herzegovina has adopted the Justice Sector Reform Strategy for the period 2014–2018. This Strategy includes activities for introduction and development of alternative ways to resolve disputes. It also sets forth the steps in this segment, which include, inter alia, amendments to the laws on court settlement, arbitration, mediation, the development of programs for their implementation, the mediation

capacity-building, the increased use of alternative forms of dispute resolution in order to prevent delaying the procedure, increasing the efficiency of the judiciary in the broader sense of the word, wider application of alternative criminal sanctions, etc.

Considering that the social significance of alternative ways of resolving disputes, their strategic planning, research and development is the *conditio sine qua non* of court proceedings' efficiency and cost-effectiveness, this year's 8th Bosnian-Herzegovinian-Croatian-Turkish days are dedicated to alternative dispute resolution mechanisms. Diverse and numerous topics researched and presented at this year's conference will contribute to the promotion of alternative dispute resolution and their further affirmation.

Professor Hajrija Sijerčić-Čolić, PhD

TRIPARTITNA KONFERENCIJA

VIII BOSANSKOHERCEGOVAČKO-HRVATSKO-
-TURSKI PRAVNIČKI DANI
“PREDNOSTI ALTERNATIVNOG
RJEŠAVANJA SPOROVA”

PROGRAM

Sarajevo, 6. aprila/travnja 2019. godine

(I)

ZAJEDNIČKA PLENARNA SESIJA

(Svečana sala Univerziteta u Sarajevu)

- 09:00 – 09:30** Registracija učesnika
- 09:30 – 10:30** Uvodna obraćanja i otvaranje Konferencije
- Prof. dr. Hajrija Sijerčić-Čolić, dekanesa Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu
- Prof. dr. Rifat Škrijelj, rektor Univerziteta u Sarajevu
- Gđa Zineta Bogunić, ministrica za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo
- Prof. dr. Ivo Josipović, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
- Prof. dr. Abuzer Kendigelen, dekan Pravnog fakulteta Univerziteta u Istanbulu
- 10:30 – 11:00** Prof. dr. Abedin Bikić:
“Arbitraža u Bosni i Hercegovini”
- 11:00 – 11:30** **Pauza za kafu**

(II)

PARALELNE SESIJE – JUTARNJI DIO PROGRAMA

A. GRAĐANSKO PRAVO - Panel A (Sala za sjednice Pravnog fakulteta)

Moderator: Prof. dr. Zinka Grbo

- 11:30 – 11:40 Prof. dr. Romana Matanovac Vučković:
*“Prednosti alternativnih načina rješavanja sporova o tarifa-
ma organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskih i srod-
nih prava”*

PREDNOSTI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA – KNJIGA SAŽETAKA
THE ADVANTAGES OF ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION – BOOK OF ABSTRACTS

- 11:40 – 11:50 Prof. dr. Meliha Powlakić:
“Izvršenje domaćih i stranih arbitražnih odluka u Bosni i Hercegovini”
- 11:50 – 12:00 Prof. dr. Iza Razija Mešević:
“Alternativno rješavanje sporova u domenu intelektualnog vlasništva”
- 12:00 – 12:10 Doc. dr. Almedina Šabić Učanbarlić:
“Rješavanje potrošačkih sporova pred arbitražom”
- 12:10 – 12:20 Asst. Nasir Muftić, LL.M.:
“Privremene mjere u arbitraži”
- 12:20 – 12:30 Aida Skenderagić, MA iur:
“Pouzjerljivost u međunarodnoj trgovačkoj arbitraži – opseg i izuzeci”
- 12:30 – 13:30 Diskusija

B. GRAĐANSKO PRAVO - Panel B (Sala postdiplomskog studija)

Moderator: doc. dr. Ružica Šimić Banović

- 11:30 – 11:40 Prof. dr. Murat Atalı:
“Mehanizmi alternativnog rješavanja sporova u turskom pravu”
- 11:40 – 11:50 Prof. dr. Davor Babić:
“O obveznoj prirodi medijacije”
- 11:50 – 12:00 Dr. Mine Tan Dehmen:
“Mehanizmi alternativnog rješavanja sporova u međunarodnom privatnom pravu Turske”
- 12:00 – 12:10 Doc. dr. Anica Čulo Margaletić:
“Izazovi obiteljske medijacije”
- 12:10 – 12:20 Doc. dr. Džamna Duman:
“Alternativni načini rješavanja porodičnih sporova – institut porodičnog posredovanja u zakonodavstvu BiH”
- 12:20 – 12:30 Ss. Anisa Ruhotina, MA iur:
“Medijacija kao alternativa parničnom postupku”
- 12:30 – 13:30 Diskusija

C. KRIVIČNO PRAVO (Svečana sala Univerziteta u Sarajevu)

Moderator: Prof. dr. Adem Sözüer

- 11:30 – 11:40 Prof. dr. Ivo Josipović, dr. Vanda Božić:
“Sporazum stranaka o krivnji u kaznenom postupku: pravne i moralne osnove i dileme”
- 11:40 – 11:50 Dr. Mehmet Maden:
“Medijacija u krivičnom pravu Turske”
- 11:50 – 12:00 Prof. dr. Hajrija Sijerčić-Čolić:
“Alternativno rješavanje krivičnih djela čiji su učinioци punoljetne osobe – analiza stanja u Bosni i Hercegovini”
- 12:00 – 12:10 Prof. dr. Borislav Petrović, doc. dr. Amila Ferhatović i ss. Kanita Pruščanović, MA iur:
“Kućni zatvor sa elektronskim nadzorom”
- 12:10 – 12:20 Prof. dr. Kanita Imamović-Čizmić, doc. dr. Amina Nikolajev:
“Primjena osnovnih ekonomskih principa u krivičnom pravu – primjer sporazuma o priznanju krivnje”
- 12:20 – 12:30 Doc. dr. Vildana Pleh:
“Alternativni modeli u krivičnom zakonodavstvu za maloljetnike”
- 12:30 – 12:40 Asst. Ena Gotovuša, MA iur:
“Kazneni nalog u funkciji rasterećenja krivičnog pravosuđa”
- 12:40 – 13:30 Diskusija

D. MEĐUNARODNO PRAVO (Seminar građanskog prava)

Moderator: Prof. dr. Jasna Bakšić-Muftić

- 11:30 – 11:40 Dr. Rutvica Rusan Novokmet:
“Mirenje kao sredstvo rješavanja međudržavnih sporova – primjer uspješnog rješenja spora o razgraničenju na moru između Istočnog Timora i Australije”
- 11:40 – 11:50 Prof. dr. Nežla Borić:
“Mirno rješavanje sporova u međunarodnom pravu”
- 11:50 – 12:00 Asst. Damir Muminović, MA iur:
“Stanje arbitražnog spora između Hrvatske i Slovenije u predmetu 2012-04 pred Stalnim arbitražnim sudom u Hagu de iure i de facto”

- 12:00 – 12:10 Ss. Harun Išerić, MA iur:
“Alternativno rješavanje sporova pred Evropskim sudom za ljudska prava – slučaj BiH”
- 12:10 – 13:30 Diskusija
- 13:30 – 15:00 Pauza za ručak**

(III)

PARALELNE SESIJE – POSLIJEPodneVNI DIO PROGRAMA

A. POSLOVNO PRAVO (Svečana sala Univerziteta u Sarajevu)

Moderator: Prof. dr. Iza Razija Mešević

- 15:00 – 15:10 Prof. dr. Alan Uzelac, dr Marko Bratković:
“Je li arbitražna prikladna metoda rješavanja investicijskih sporova?”
- 15:10 – 15:20 Prof. dr. Arslan Kaya:
“Kritički osvrt na obaveznu medijaciju u poslovnom pravu - primjer Turske”
- 15:20 – 15:30 Prof. dr. Aleksandra Maganić:
“Rješavanje trgovačkih sporova – parnični postupak ili arbitražna”
- 15:30 – 15:40 Prof. dr. Ivana Bajakić, doc. dr. Ružica Šimić Banović, mr. Zvonimir Savić:
“Alternativno rješavanje sporova: slučaj Hrvatske danas”
- 15:40 – 15:50 Ss. Lejla Ramić, MA iur.:
“Arbitražna u pravu konkurencije”
- 15:40 – 17:00 Diskusija

B. RADNO I UPRAVNO PRAVO (Sala za sjednice Pravnog fakulteta)

Moderator: Doc. dr. Midhat Izmirlija

- 15:00 – 15:10 Prof. dr. Ömer Ekmekçi:
“Obavezna medijacija u radnom pravu – primjer Turske”

- 15:10 – 15:20 Prof. dr. Viktor Gotovac:
“Alternativni načini rješavanja radnih sporova: specifičnost alternativnih metoda kao ‘redovitog’ pravnog puta”
- 15:20 – 15:30 Prof. dr. Aydın Gülan:
“Metodi alternativnog rješavanja sporova u upravnom pravu”
- 15:30 – 15:40 Prof. dr. Jasminka Gradašćević-Sijerčić:
“Sistem alternativnog rješavanja individualnih radnih sporova u Bosni i Hercegovini”
- 15:40 – 15:50 Prof. dr. Mehmed Hadžić:
“Sistem alternativnog rješavanja kolektivnih radnih sporova u Bosni i Hercegovini”
- 15:50 – 17:00 Diskusija

C. PRAVNA HISTORIJA (Sala postdiplomskog studija)

Moderator: Prof. dr. Enes Durmišević

- 15:00 – 15:10 Prof. dr. Ivan Milotić:
“Prednosti arbitraže u rimskom i rimsko-kanonskom pravu”
- 15:10 – 15:20 Prof. dr. Fikret Karčić:
“Arbitraža u šerijatskom pravu”
- 15:20 – 15:30 Viša asst. dr. Ehlimana Memišević:
“Sulh (mirenje) u šerijatskom pravu”
- 15:30 – 15:40 Asst. Mirza Hebib, MA iur:
“Arbitraža u srednjovjekovnom dubrovačkom pravu”
- 15:40 – 17:00 Diskusija
- 17:00 – 17:30 Pauza za kafu**

(IV)

ZAJEDNIČKA / PLENARNA SESIJA

(Svečana sala Univerziteta u Sarajevu)

17:30 – 18:00 Zaključci konferencije

Moderator: Prof. dr. Hajrija Sijerčić-Čolić

TRIPARTITE CONFERENCE

**VIII BOSNIAN HERZEGOVINIAN, CROATIAN
AND TURKISH JURIST DAYS**

**“THE ADVANTAGES OF ALTERNATIVE
DISPUTE RESOLUTION”**

CONFERENCE PROGRAM

Sarajevo, 6th April 2019

(I)

JOINT PLENARY SESSION

(Ceremonial Hall of the University of Sarajevo)

09:00 – 09:30 Participant registration

09:30 – 10:30 Welcome Speech and Conference Opening Remarks

Professor Hajrija Sijerčić-Čolić, PhD, Dean of the Faculty of Law, University of Sarajevo

Professor Rifat Škrijelj, PhD, Rector of the University of Sarajevo

Ms. Zineta Bogunić, Minister of Education, Science and Youth of Canton Sarajevo

Professor Ivo Josipović, PhD, Faculty of Law, University of Zagreb

Professor Abuzer Kendigelen, PhD, Dean of the Faculty of Law, Istanbul University

10:30 – 11:00 Professor Abedin Bikić, PhD:
“Arbitration in Bosnia and Herzegovina”

11:00 – 11:30 Coffee break

(II)

PARALLEL SESSIONS – MORNING PROGRAM

A. CIVIL LAW – Panel A (Faculty Academic Council Assembly Room)

Moderator: Professor Zinka Grbo, PhD

11:30 – 11:40 Professor Romana Matanovac Vučković, PhD:
“Benefits of Alternative Dispute Resolution Mechanisms on Tariffs of Collective Management Organisations”

PREDNOSTI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA – KNJIGA SAŽETAKA
THE ADVANTAGES OF ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION – BOOK OF ABSTRACTS

- 11:40 – 11:50 Professor Meliha Povlakić, PhD:
“The Enforcement of Domestic and Foreign Arbitral Awards in Bosnia and Herzegovina”
- 11:50 – 12:00 Professor Iza Razija Mešević, PhD:
“Alternative Dispute Resolution in the Field of Intellectual Property”
- 12:00 – 12:10 Assistant Professor Almedina Šabić Učanbarlić, PhD:
“Resolution of Consumer Disputes through Arbitration”
- 12:10 – 12:20 Nasir Muftić, LL.M:
“Interim Measures in International Commercial Arbitration”
- 12:20 – 12:30 Aida Skenderagić, LL.M:
“Confidentiality in International Commercial Arbitration – The Scope and Exceptions”
- 12:30 – 13:30 Discussion

B. CIVIL LAW – Panel B (Postgraduate Studies Room)

Moderator: Professor Ružica Šimić Banović, PhD

- 11:30 – 11:40 Professor Murat Atalı, PhD:
“Alternative Dispute Mechanisms in Turkish Law”
- 11:40 – 11:50 Professor Davor Babić, PhD:
“Mediation as a Concept of Substantive Law”
- 11:50 – 12:00 Assistant Professor Mine Tan Dehmen, PhD:
“Alternative Dispute Resolution Mechanisms in Turkish Private International Law”
- 12:00 – 12:10 Assistant Professor Anica Čulo Margaletić, PhD:
“Challenges of Family Mediation”
- 12:10 – 12:20 Assistant Professor Džamna Duman, PhD:
“Family Alternative Dispute Resolution Methods – The Institute of Mediation in Legislation of Bosnia And Herzegovina”
- 12:20 – 12:30 Anisa Ruhotina, LL.M:
“Mediation as an Alternative to Civil Procedure”
- 12:30 – 13:30 Discussion

C. CRIMINAL LAW (Ceremonial Hall of the University of Sarajevo)

Moderator: Professor Adem Sözüer, PhD

- 11:30 – 11:40 Professor Ivo Josipović, PhD, Vanda Božić, PhD:
“The Plea Bargain of Parties in Criminal Proceedings: Legal and Moral Grounds and Dilemmas”
- 11:40 – 11:50 Assistant Professor Mehmet Maden, PhD:
“Mediation in the Turkish Criminal Justice System”
- 11:50 – 12:00 Professor Hajrija Sijerčić-Čolić, PhD:
“Alternative Resolution of Criminal Offences Perpetrated by Adults – Analysis of the Current State in Bosnia and Herzegovina”
- 12:00 – 12:10 Professor Borislav Petrović, PhD, Assistant Professor Amila Ferhatović, PhD, Kanita Pruščanović, LL.M:
“House Arrest with Electronic Monitoring”
- 12:10 – 12:20 Professor Kanita Imamović-Čizmić, PhD, Assistant Professor Amina Nikolajev, PhD:
“The Application of Basic Economic Principles in Criminal Law – An Example of Plea Bargaining”
- 12:20 – 12:30 Assistant Professor Vildana Pleh, PhD:
“Alternative Models in Juvenile Criminal Legislation”
- 12:30 – 12:40 Ena Gotovuša, LL.M:
“Criminal Warrant in Function of Unburdening the Criminal Judiciary”
- 12:40 – 13:30 Discussion

D. INTERNATIONAL LAW (Civil Law Department Room)

Moderator: Professor Jasna Bakšić-Muftić, PhD

- 11:30 – 11:40 Rutvica Rusan Novokmet, PhD:
“Conciliation as a Means of Peaceful Settlement of Inter-State Disputes – Case-Study of the Successfully Settled Dispute in the Matter of the Maritime Boundary between Timor-Leste and Australia”
- 11:40 – 11:50 Professor Nežla Borić, PhD:
“Peaceful Settlement of Disputes in International Law”

- 11:50 – 12:00 Damir Muminović, LL.M:
“The State of Arbitration Dispute between Croatia and Slovenia in the Case 2012-04 before the Permanent Court of Arbitration in the Hague De Jure and De Facto”
- 12:00 – 12:10 Harun Išerić, LL.M:
“Alternative Dispute Resolution before European Court of Human Rights – Experience of Bosnia and Herzegovina”
- 12:10 – 13:30 Discussion
- 13:30 – 15:00 Lunch break**

(III)

PARALLEL SESSIONS – AFTERNOON PROGRAM

A. COMMERCIAL LAW (Ceremonial Hall of the University of Sarajevo)

Moderator: Professor Iza Razija Mešević, PhD

- 15:00 – 15:10 Professor Alan Uzelac, PhD, Marko Bratković, PhD:
“Is Arbitration an Appropriate Method of Resolving Investment Disputes?”
- 15:10 – 15:20 Professor Arslan Kaya, PhD:
“A Critical Approach to Mandatory Mediation in Commercial Law - The Example of Turkey”
- 15:20 – 15:30 Professor Aleksandra Maganić, PhD:
“Resolving Commercial Disputes – Litigation or Arbitration?”
- 15:30 – 15:40 Professor Ivana Bajakić, PhD, Assistant Professor Ružica Šimić Banović, PhD, Zvonimir Savić, LL.M:
“Alternative Dispute Resolution Today: Is Croatia Addressing Growing Needs?”
- 15:40 – 15:50 Lejla Ramić, LL.M:
“Arbitration in Competition Law”
- 15:40 – 17:00 Discussion

B. LABOR AND ADMINISTRATIVE LAW (Faculty Academic Council Assembly Room)

Moderator: Assistant Professor Midhat Izmirlija, PhD

- 15:00 – 15:10 Professor Ömer Ekmekçi, PhD:
“Mandatory Mediation in Labor Law – The Example of Turkey”
- 15:10 – 15:20 Professor Viktor Gotovac, PhD:
“Alternative Labour Dispute Resolution Methods: Peculiarities of Alternative Methods as “Regular” Labour Dispute Resolution Mechanisms”
- 15:20 – 15:30 Professor Aydın Gülan, PhD:
“Alternative Dispute Resolution Methods in Administrative Justice”
- 15:30 – 15:40 Professor Jasminka Gradašćević-Sijerčić, PhD:
“Individual Labour Dispute Resolution System in Bosnia and Herzegovina”
- 15:40 – 15:50 Professor Mehmed Hadžić, PhD:
“System of Alternative Settlement of Collective Labor Disputes in Bosnia and Herzegovina”
- 15:50 – 17:00 Discussion

C. LEGAL HISTORY (Postgraduate Studies Room)

Moderator: Professor Enes Durmišević, PhD

- 15:00 – 15:10 Professor Ivan Milotić, PhD:
“Attractiveness of Arbitration in Roman and Romano-Canonical Procedure”
- 15:10 – 15:20 Professor Fikret Karčić, PhD:
“Arbitration in Islamic Law”
- 15:20 – 15:30 Ehlimana Memišević, PhD:
“Sulh (Amicable Settlement) in Islamic Law”
- 15:30 – 15:40 Mirza Hebib, LL.M:
“Arbitration in Middle-Age Dubrovnik Law”
- 15:40 – 17:00 Discussion

17:00 – 17:30 Coffee break

(IV)

JOINT PLENARY SESSION

(Ceremonial Hall of the University of Sarajevo)

17:30 – 18:00 Conference Conclusions

Moderator: Professor Hajrija Sijerčić-Čolić, PhD

Sažeci / Abstracts

Dr. Abedin Bikić

Redovni profesor / Full professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
a.bikic@pfsa.unsa.ba

ARBITRAŽA U BOSNI I HERCEGOVINI

Arbitraža je jedan od mogućih načina rješavanja sporova između stranaka, najčešće u oblasti privrednog (trgovačkog) prava. Naravno, i druge grane prava poznaju arbitražni način rješavanja sporova. Moglo bi se reći da je arbitraža stara koliko i ljudski rod, jer se ona, kao način rješavanja nesporazuma, javlja u različitim oblicima od prvih poznatih sporova među ljudima. Historijski posmatrano, arbitražno rješavanje sporova koristilo se prije nego su nastali pisani zakoni ili ustanovljeni formalni sudovi.

Arbitraža je tijelo nedržavnog karaktera sastavljeno od jedne ili više osoba o čijem su se izboru stranke sporazumjele da meritorno odlučuje o njihovom sporu. Arbitražna odluka ima snagu pravosnažne presude. Arbitraža pomaže da se spor riješi pravedno i pravično, uz uzimanje u obzir profesionalnih običaja i odgovarajućih pravila ponašanja.

Da bi jedan spor mogao biti predmet arbitražne odluke, stranke moraju svojom slobodnom voljom odlučiti da ga povjere na odlučivanje određenoj arbitraži. Dakle, stranke moraju zaključiti pismeni ugovor u kojem ugovoraju nadležnost arbitraže, tzv. arbitražna klauzula. Takva klauzula može biti unesena u glavni (osnovni) ugovor u kojem one za slučaj budućeg spora rješenje povjeravaju arbitraži, dakle prije nastanka spora. U tom slučaju govorimo o kompromisnoj klauzuli, tj. povjeravanje spora arbitraži prije nego je bilo kakav spor i nastao. Za razliku od toga, moguće je i naknadno ugovoriti arbitražu, kada se spor već pojavio. U tom slučaju govorimo o kompromisu.

Arbitražna klauzula, zaključena kao kompromis ili kompromisorna klauzula, mora se odnositi na određeni pravni odnos i mora biti zaključena u pismenoj formi sa jasno vidljivim potpisima stranaka.

Ključne riječi: *arbitraža, Bosna i Hercegovina, arbitražna klauzula*

ARBITRATION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Arbitration is one of the possible ways of resolving disputes between parties, most often in the area of commercial law. Of course, other branches of law also know the way of resolving disputes by means of arbitration. It could be said that arbitration is as old as humanity, because it, as a way of resolving misunderstandings, occurs in various forms from the first known disputes between men. Historically, dispute settlement through arbitration was used before written laws or formal courts were established.

Arbitration is a body of non-state character composed of one or more persons that was chosen by the parties to decide on their dispute. The arbitral award has the force of final judgment. Arbitration helps resolve the dispute fairly, taking into account professional practices and corresponding rules of conduct.

In order for a dispute to be the subject of an arbitral award, the parties must, by their will, decide to entrust it to the decision on a particular arbitration. Therefore, the parties must conclude a written agreement in which they are to conclude the jurisdiction of the arbitration (arbitration clause). Such a clause may be entered into the main (basic) contract in which they will, in the case of a forthcoming dispute, entrust it to arbitration, that is to say before the dispute arises. In that case, we are talking about a compromise clause, i.e. confiding the arbitration dispute before any dispute has arisen. By contrast, it is also possible to arrange arbitration later, when the dispute has already appeared. In that case we are talking about a compromise.

The arbitration clause, concluded as a compromise and a compromise clause, must relate to a particular legal relationship and must be concluded in writing with clearly visible signatures of the parties.

Keywords: *arbitration, Bosnia and Herzegovina, arbitration clause*

Dr. sc. Romana Matanovac Vučković

Izvanredna profesorica / Associate professor

Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet

University of Zagreb, Faculty of Law

romana.matanovac.vuckovic@pravo.hr

**PREDNOSTI ALTERNATIVNIH NAČINA RJEŠAVANJA
SPOROVA O TARIFAMA ORGANIZACIJA ZA KOLEKTIVNO
OSTVARIVANJE AUTORSKIH I SRODNIH PRAVA**

Kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava jedan je od pravnih i poslovnih modela upravljanja autorskim i srodnim pravima koji se u posljednje vrijeme izrazito razvija i mijenja, posebno vezano uz digitalno tržište. Karakterizira ga situacija u kojoj, s jedne strane, postoji organizacija za kolektivno ostvarivanje prava a s druge strane asocijacija određene vrste i kategorije korisnika. Ove dvije strane kolektivno pregovaraju i kolektivno ugovaraju uvjete licenciranja repertoara kojeg zastupa organizacija za kolektivno ostvarivanje, pri čemu su učinci tih ugovora pravno obvezujući za članove obje strane. Praktično najvažniji dio opisanog kolektivnog ugovora čini tarifa cijena korištenja licenciranog repertoara. S obzirom na učinke kolektivnih pregovora i kolektivnog ugovora, kao i s obzirom na to da organizacije za kolektivno ostvarivanje u pravilu uživaju pravni ili faktični monopol na tržištu usporedivih usluga, razvili su se i modeli pregovaranja i ugovaranja. Oni podrazumijevaju i alternativne načine rješavanja sporova o predmetnim tarifama. Iako u konačnici bilo koja od strana može zatražiti intervenciju suda, alternativni načini rješavanja sporova o tarifama su u praksi vrlo primijenjeni i daju dobre rezultate, prvenstveno zbog brzine i uvjerljivosti argumentacije specijaliziranih tijela za alternativne načine rješavanja sporova o tarifama. Zbog toga u brojnim državama postoje posebna pravila koja uređuju sastav tih tijela, postupak kojeg provode te kriterije za donošenje odluka o tarifama. Iz usporednog prikaza reprezentativnih svjetskih primjera: Ujedinjenog Kraljevstva, Francuske, Njemačke, SAD, Sjeverne Koreje, Japana, kao i Hrvatske, zaključit će se o prednostima alternativnih načina rješavanja sporova o tarifama organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava.

Ključne riječi: *ADR, kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava, tarife*

BENEFITS OF ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION MECHANISMS ON TARIFFS OF COLLECTIVE MANAGEMENT ORGANISATIONS

Collective management of copyright and related rights is one of the legal and business models on exercising copyright and related rights which is recently developing and changing, especially with regard to the digital market. It is characterised by the situation where, on the one hand side, there is a collective management organisation and on the other hand side, association of particular kind and category of users. Those two parties collectively negotiate and collectively agree on licensing conditions of the repertoire represented by the collective management organisation, whereby the effects of the negotiated agreements make direct obligations to the members of the both parties. Practically, the most important part of the collective agreement is a tariff on the prices for the exploitation of the licensed repertoire. With regard to the effects of collective negotiations and collective agreements, as well as with respect to the fact that collective management organisations regularly have monopoly position, legal or factual, on the market of comparable services, the negotiating models have been developed. Those models imply also alternative dispute resolution mechanisms on tariffs. Although, finally, any of the parties may claim protection before regular courts, alternative dispute resolution mechanisms are very much used in practical application and showed very good results, in the first line because of their speed and persuasiveness of the argumentation of the specialised alternative dispute resolution bodies. Therefore, in many countries there are special rules which regulate the composition of the respective bodies, procedure and criteria for decisions on tariffs. Based on the comparative analysis of representative international examples: United Kingdom, France, Germany, USA, North Korea, Japan, as well as Croatia, the conclusions shall be drawn on benefits of alternative dispute resolution mechanisms on tariffs of collective management organisations.

Keywords: *ADR, collective management of copyright and related rights, tariffs*

Dr. Meliha Powlakić

Redovna profesorica / Full professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
m.powlakic@pfsa.unsa.ba

IZVRŠENJE DOMAĆIH I STRANIH ARBITRAŽNIH ODLUKA U BOSNI I HERCEGOVINI

Autorica je u radu istražila dva srodna ali i različita instituta i to izvršenje domaćih, te priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka. Tim slijedom je rad podijeljen na dva dijela. U prvom dijelu rada se analizira položaj arbitražne odluke kao izvršnog naslova u domaćem pravu. Ovdje je prije svega ukazano na neadekvatnu zakonsku regulativu u zakonima koji reguliraju parnični postupak, što može izazvati određene probleme i utjecati na efikasnost izvršenja domaće arbitražne odluke. Predlaže se donošenje posebnog zakona koji bi arbitražni postupak uredio po ugledu na UNCITRAL model zakon, kao što je to učinjeno u nekim drugim zemljama regiona.

U drugom dijelu rada su analizirane relevantne zakonske odredbe kao i odredbe Njujorške konvencije o priznanju i izvršenju stranih arbitražnih odluka i bilateralnih sporazuma (sklopljenih sa zemljama regiona) koje reguliraju pitanje priznanja i izvršenja arbitražnih odluka. Odredbe bilateralnih sporazuma zaključenih sa zemljama regiona bi trebale imati prednost pred multilateralnom konvencijom, ali se zaključuje da oni u pravilu nisu uspostavili povoljnija pravila za izvršenje stranih arbitražnih odluka. Ovaj dio rada je posvećen i pitanju da li bi trebalo u praksi više koristiti institut priznanja kao prejudicijalnog pitanja u izvršnom postupku. Iako u BiH ne postoji sistemski objavljena sudska praksa općenito, pa ni kada je u pitanju priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka, u radu je analiziran određen broj odluka kantonalnih sudova nadležnih za ovo pitanje, kao i recentnih odluka koje je po individualnim apelacijama donio Ustavni sud BiH.

Ključne riječi: *arbitražne odluke, arbitražna odluka kao izvršni naslov, strane arbitražne odluke, priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka*

THE ENFORCEMENT OF DOMESTIC AND FOREIGN ARBITRAL AWARDS IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Two related, but in the same time, different legal institutes have been subject of research in this paper. These are the enforcement of domestic arbitral awards, and the recognition and enforcement of foreign arbitral awards. Consequently, this paper is divided in two parts. In the first part the subject of analysis is the status of arbitral award as an enforcement title in the national law of Bosnia and Herzegovina. The arbitral proceeding is regulated in laws on civil procedure, and it is concluded that these legal solutions could jeopardize the efficiency of enforcement based on arbitral award. It is proposed to follow solutions from some other countries in the region, and to enact the law on arbitral proceeding, which would follow the UNCINTRAL Model Law on arbitration.

In the second part of this paper, the relevant legal provisions regulating recognition and enforcement of foreign arbitral awards, as well as provisions of the New York Arbitration Convention and of the bilateral agreements concluded with certain countries in the region have been analysed. The bilateral agreements should prevail over the multilateral agreements; nevertheless, they do not provide for a more liberal regime of recognition and enforcement of foreign awards. This part of the paper aims to find out, whether the institute of recognition as the preliminary issue in an enforcement proceeding should be used more in practice. Finally, although in Bosnia and Herzegovina there is no systematic availability of the case law in general nor related to this paper's matter, several verdicts of cantonal courts, which have the competence to decide on recognition of foreign awards, have been analysed as well as some recent judgments of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, where this Court decided on individual appeals.

Keywords: *arbitral awards, arbitral awards as an enforcement title, foreign arbitral awards, recognition and enforcement of foreign arbitral awards*

Dr. Iza Razija Mešević

Vanredna profesorica / Associate professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
ir.mesevic@pfsa.unsa.ba

ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA U DOMENU INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA

U Bosni i Hercegovini se u sporovima u domenu prava intelektualnog vlasništva nedovoljno koriste instrumenti alternativnog rješavanja sporova, dok je na EU i međunarodnom nivou alternativno rješavanje sporova u oblasti intelektualnog vlasništva već ustanovljeni standard ili rješenje, kojem se teži. Pri tome, ovaj vid rješavanja sporova u pojedinim pravnim oblastima prava intelektualnog vlasništva nije samo puka alternativa, već i mnogo bolje rješenje za stranke. To se odnosi prevashodno na oblast patenata, budući da se tu radi o kompleksnim sporovima, za čije rješavanje su potrebna specijalna, tehnička znanja i postupci pred redovnim sudovima su dugotrajni i skupi. Međutim, primjera radi, medijacija predstavlja adekvatan i efikasan put i za sporove u oblasti kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava, sporove između žigova i imena domena, te kao alternativa žalbenim postupcima u oblasti žigova i dizajna pred drugostepenim tijelima nacionalnih i supranacionalnih ureda za intelektualno vlasništvo. U okviru svog izlaganja, referentica će se osvrnuti upravo na prednosti korištenja alternativnih rješavanja sporova u domenu intelektualnog vlasništva, predstaviti trenutne mogućnosti za iste na EU i međunarodnom nivou (Centar za arbitražu i medijaciju pri Svjetskoj organizaciji za intelektualno vlasništvo, Centri za arbitražu i medijaciju pri Jedinstvenom patentnom sudu i medijacija pri Uredu EU za intelektualno vlasništvo), te osvrnuti se na pozitivna zakonska rješenja u pravu BiH, koja daju mogućnost korištenja ovih instrumenata i za prava intelektualnog vlasništva.

Ključne riječi: *ADR, intelektualno vlasništvo, pravo EU, Centar za arbitražu i medijaciju pri Svjetskoj organizaciji za intelektualno vlasništvo, Centri za arbitražu i medijaciju pri Jedinstvenom patentnom sudu i medijacija pri Uredu EU za intelektualno vlasništvo*

ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION IN THE FIELD OF INTELLECTUAL PROPERTY

Alternative dispute resolution mechanisms are rarely used in Bosnia and Herzegovina for disputes in the field of Intellectual Property rights. However, on the EU and the international level, the alternative dispute resolution in intellectual property disputes is already either an established standard, or a striving solution. This method of dispute resolution is in fact particularly adequate and presents even a better path for disputes in certain areas of Intellectual Property Law, such as patents. Then, patent disputes are usually very complex and require specific technical knowledge, which is rarely found in regular courts. However, for example, mediation is also a good dispute resolution mechanism for following areas: collective bargaining in the field of copyright and related rights, disputes between trademarks and domain names and as an alternative for the appeal proceedings in the field of trademarks and designs. During her presentation, the speaker will emphasize all the benefits of alternative dispute resolution mechanisms for Intellectual Property rights, present the current instruments on the EU and international level (WIPO Arbitration and Mediation Center, UPC Arbitration and Mediation Centers and mediation services at EUIPO) and analyze the legal framework in Bosnia and Herzegovina for alternative dispute resolution in the field of Intellectual Property rights.

Keywords: *ADR, intellectual property, EU law, WIPO Arbitration and Mediation Center, UPC Arbitration and Mediation Centers and mediation services at EUIPO*

Dr. Almedina Šabić Učanbarlić

Docentica / Assistant professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
a.sabic@pfsa.unsa.ba

RJEŠAVANJE POTROŠAČKIH SPOROVA PRED ARBITRAŽOM

Rastući broj potrošačkih sporova koji dolaze pred sudove vodi porastu interesa za postupke alternativnog rješavanja takvih sporova, osobito ima li se u vidu činjenicu da potrošače štiti i efikasnim rješavanjem potrošačkih sporova.

U radu se promišlja o arbitrabilnosti potrošačkih sporova uopće i u Bosni i Hercegovini. Autorica na početku problematizira rješavanje potrošačkih sporova pred sudovima i u postupcima medijacije, a potom ukazuje na nepodobnost trgovačke arbitraže za rješavanje potrošačkih sporova, uz prijedlog *de lege ferenda* regulative prilagođene potrošačkim sporovima i stavljanje naglaska na preveniranje ništavosti arbitražnih klauzula usljed njihovog, po potrošača, nepravičnog karaktera.

Ključne riječi: *potrošač, zaštita potrošača, potrošački spor, arbitrabilnost potrošačkih sporova, arbitražna klauzula*

RESOLUTION OF CONSUMER DISPUTES THROUGH ARBITRATION

Increasing number of court-based consumer disputes leads to an increasing interest in creating the ADR mechanism of settling these specific disputes, especially having in mind that efficient resolution of consumer disputes contributes to the strengthening of consumer protection.

This paper deals with the problem of arbitrability of consumer disputes in general and in Bosnia and Herzegovina. At the beginning of the paper author presents the problems about dealing with consumer disputes by state

courts and through mediation as one form of ADR. Since the commercial arbitration is not suitable to deal with consumer disputes, the paper proposes regulation de lege ferenda regarding specific concept of consumer arbitration, emphasizing the prevention of voidness of arbitration clause as unfair contract term.

Keywords: *consumer, consumer protection, consumer dispute, arbitrability of consumer disputes, clause of arbitration*

Nasir Muftić, LLM

Asistent / Teaching and research assistant
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
n.muftic@pfsa.unsa.ba

PRIVREMENE MJERE U ARBITRAŽI

Kako bi međunarodna trgovačka arbitraža predstavljala održivu alternativu sudskom postupku, stranke moraju uživati ekvivalentna prava u oba tipa postupka. Dostupnost privremenih mjera je u tom smislu prepoznati kao *conditio sine qua non* jurisdikcija sa razvijenom međunarodnom trgovačkom arbitražom, kao i arbitražnih institucija, bez obzira na to što međunarodne konvencije uglavnom o tome ništa ne govore. Ovaj članak se bavi statusom i regulativom privremenih mjera u komparativnoj perspektivi. Kako bi demonstrirao međunarodni konsenzus o njihovoj važnosti, članak će izložiti trendove i regulatorne pristupe prisutne u razvijenim jurisdikcijama i arbitražnim institucijama, kao što je na primjer određivanje privremenih mjera i prije konstituiranja arbitražnog suda, tzv. “emergency arbitration”. Nadalje, fokus će biti na pristupu koji slijedi UNCITRAL u svom Modelu zakona o međunarodnoj trgovačkoj arbitraži, koji je izmijenjen 2006. godine kako bi pitanje privremenih mjera regulirao na cjelovit način.

Ključne riječi: *međunarodna trgovačka arbitraža, privremene mjere, UNCITRAL Model zakona o međunarodnoj trgovačkoj arbitraži*

INTERIM MEASURES IN INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION

In order for the international commercial arbitration to be a viable alternative to litigation, the parties must enjoy equivalent rights in both types of proceedings. Availability of the interim measures in that respect has been recognized as *conditio sine qua non* by developed international commercial arbitration jurisdictions, as well as by arbitral institutions, even though the international conventions are mostly silent on this matter. This article addresses the status and regulation of the interim measures in comparative

perspective. In order to demonstrate the international consensus on their importance, the article shall outline the recent trends and regulatory approaches taken by leading jurisdictions and arbitral institutions, such as for instance the introduction of an emergency arbitration. Furthermore, the focus will be on the approach championed by UNCITRAL in its Model Law on International Commercial Arbitration, which has been amended in 2006 in order to provide for a comprehensive regime of interim measures.

Keywords: *international commercial arbitration, interim measures, UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration*

Aida Skenderagić, MA iur.

Stručnjak iz prakse / External associate
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
skenderagic.aida@gmail.com

POVJERLJIVOST U MEĐUNARODNOJ TRGOVAČKOJ ARBITRAŽI – OPSEG I IZUZECI

Oblast povjerljivosti međunarodne trgovačke arbitraže trenutno nije jasno definirana. Nejasnoće nalazimo u pitanjima postojanja same obaveze povjerljivosti, ali i njenog opsega. Ako se uzme u obzir da je povjerljivost arbitražnog postupka jedan od ključnih razloga zbog kojeg privredna društva odluče uputiti spor na arbitražu, cijeli arbitražni proces bi bio unaprijeđen kada bi nacionalni zakonodavac i arbitražne institucije razvili predvidljivije smjernice u pogledu povjerljivosti. Neka nacionalna zakonodavstva podržavaju stajalište da je povjerljivost pretpostavljena dužnost koja proizilazi iz samog postojanja sporazuma o arbitraži (Engleska, Španija, Singapur). Istovremeno, u drugim pravnim sistemima, nema pretpostavljene, implicirane obaveze povjerljivosti, dok se njen opseg izričito utvrđuje dogovorom strana u postupku. Opseg povjerljivosti posmatramo u vezi sa fazama arbitražnog postupka, činjenicom postojanja arbitražnog postupka i arbitražne odluke. Bilo da se povjerljivost smatra pretpostavljenom dužnošću ili ne, predmetom je nekoliko izuzetaka. Ovi izuzeci, kao što zakoni u nekim državama ili institucionalna arbitražna pravila nalažu, odnose se na zaštitu zakonskih prava ili interesa strana u postupku, izvršenja arbitražnih odluka i odluka o privremenim mjerama, otkrivanja informacija relevantnim državnim organima. Tokom ovog desetljeća, očigledan je porast transparentnosti međunarodne trgovačke arbitraže. Arbitražne institucije su počele objavljivati odluke o izuzeću arbitara i konačne arbitražne odluke u redigiranoj formi. U svjetlu trenda transparentnosti koji je dobrodošao i neophodan u međunarodnoj trgovačkoj arbitraži, ipak je potrebno odlučivati o izuzecima kroz pravila užeg tumačenja, uzimajući u obzir okolnosti svakog pojedinačnog slučaja.

Ključne riječi: *međunarodna arbitraža, povjerljivost, transparentnost, implicirana obaveza (dužnost)*

CONFIDENTIALITY IN INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION – THE SCOPE AND EXCEPTIONS

The treatment of confidentiality in international commercial arbitration is currently far from being clear. This not only relates to existence of the confidentiality obligation, but also to its scope. Considering that the confidentiality is one of the selling points or the reasons for which businesses decide to submit their dispute to arbitration, the whole arbitration process would be enhanced if national legislators and arbitral institutions were to develop more foreseeable confidentiality guidance. Some jurisdictions support the view that confidentiality is an implied duty, arising from the existence of the arbitration agreement (England, Spain, Singapore). At the same time, in other jurisdictions, there is no implied or inherent duty of confidentiality and the scope is determined expressly, by the parties. The scope of confidentiality is discussed in relation to the stages of proceedings, the existence of the proceedings and the award. Whether the confidentiality is understood as an implied duty or not, it is subject to several exceptions. These exceptions, as set by some national laws and institutional rules, relate to protecting or perusing a legal right or interest of the party, enforcement or challenge of the award and emergency decisions, disclosures to government bodies. Developments in the past decade report increase of transparency in international commercial arbitration. Arbitral institutions have begun to publish decisions on arbitrator challenges and awards are increasingly published in redacted form. In the light of transparency trend, which is welcomed and needed in the international commercial arbitration, the exceptions still need to be applied through narrow interpretation rules, considering the circumstances of each case.

Keywords: *international arbitration, confidentiality, transparency, implied duty*

Dr. Murat Atali

Redovni profesor / Full professor
Univerzitet u Istanbulu – Pravni fakultet
Istanbul University, Faculty of Law
muratatali@istanbul.edu.tr

MEHANIZMI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA U TURSKOM PRAVU

Sporovi između stranaka mogu biti riješeni na različite načine. U tom smislu načine rješavanja sporova dijelimo u dvije kategorije: sudovanje i alternativni načini rješavanja sporova. U kategoriji sudovanja razlikujemo nacionalni sud i arbitražni tribunal. Potrebno je naglasiti da je i arbitraža jedan od vidova sudovanja, zato što u arbitražnom postupku arbitar riješava spor razmatrajući dokaze u slučaju, pri čemu njegova odluka ima učinak *res iudicata*. Drugim riječima, moglo bi se reći da arbitraža predstavlja supstitut za nacionalni sud.

S druge strane, metodi alternativnog rješavanja sporova, u koje spadaju medijacija i koncilijacija, mogu biti nazvani rješavanjem sporova bez suđenja. Na taj način je omogućeno rješavanje spora bez sudske ili arbitražne odluke, što upućuje na to da alternativno rješavanje sporova načelno ne sprječava obraćanje nacionalnom sudu ili arbitražnom tribunalu.

Posljednjih godina se uočava povećana tendencija primjene alternativnih načina rješavanja sporova. Naime, Vlada potiče upotrebu medijacije kako bi došlo do smanjenja broja postupaka pred sudovima. Tako su poslije izmjene člana 5/A u Trgovačkom zakonu Turske br. 6102 i uvođenja člana 3 Zakona o radnim sudovima br. 7036 uvedene obavezne medijacije stranke primorane da određene radne i privredne sporove rješavaju primjenom medijacije, što je u suprotnosti sa dobrovoljnom prirodom medijacije. Slijedom navedenog se stranke moraju obraćati medijatoru u svrhu rješavanja sporova, što dovodi do toga da je obavezna medijacija sada primarna u odnosu na nacionalni sud i arbitražni tribunal.

Ključne riječi: *medijacija, koncilijacija, trgovačko pravo, tursko pravo*

ALTERNATIVE DISPUTE MECHANISMS IN TURKISH LAW

Disputes between parties can be resolved in various ways. In this regard, dispute resolutions can be divided into two categories: adjudicative processes and alternative dispute resolutions. Adjudicative processes can be classified in itself: the national court and arbitral tribunal. It should be emphasized that arbitration is a way of adjudicative process. Because in arbitral trial, the arbitrator solves the conflict by considering evidence of the case and that determination has an effect of *res judicata*. In other words, the arbitration is a substitution for a national court.

On the other hand, alternative dispute resolution methods, which include mediation and conciliation, can be named as dispute resolution without trial. In these methods, conflict is resolved without a court decision or an arbitral award. This means that alternative dispute resolution does not inhibit application to the national court or arbitral tribunal in principle.

In recent years, it is observed that there is a high tendency to alternative dispute resolution methods to solve conflicts. Particularly, the government encourages the use of mediation in order to reduce filing cases before courts. After the amendment of the Article 5/A in the Turkish Commercial Code Nr. 6102 and enactment of the Article 3 in the Labor Courts Law Nr. 7036, parties are forced to resolve particular labor and commercial conflicts by means of mediation, which is contrary to its volunteer-based nature. Thus, parties should apply to a mediator in order to resolve their conflicts. In other words, mandatory mediation, which is a negative cause of action, is now prior to national court or arbitral tribunal.

Keywords: *mediation, conciliation, commercial law, Turkish law*

Dr. sc. Davor Babić

Redoviti profesor / Full professor
Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet
University of Zagreb, Faculty of Law
davor.babic@pravo.hr

O OBVEZNOPRAVNOJ PRIRODI MEDIJACIJE

U posljednja dva desetljeća, na međunarodnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, doneseno je mnoštvo pravnih instrumenata o medijaciji (mirenju) u građanskim i trgovačkim sporovima. Komisija UN za međunarodno trgovačko pravo (UNCITRAL) donijela je 2002. Model zakon o međunarodnom trgovačkom mirenju, koji je izmijenjen prošle godine. Godine 2008., donesena je Direktiva 2008/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o određenim aspektima medijacije u građanskim i trgovačkim stvarima. Prošle je godine UNCITRAL usvojio prijedlog Konvencije o međunarodnim nagodbama koje proizlaze iz medijacije („Singapurska konvencija“). Ta konvencija bi trebala, kako očekuje UNCITRAL, učiniti za uspjeh medijacije ono što je za arbitražu učinila Njujorška konvencija o priznanju i ovrsi stranih pravorijeka iz 1958. Kada je riječ o nacionalnoj razini, mnoge europske države usvojile su zakonska rješenja kojima se regulira rješavanje sporova medijacijom, donekle se služeći UNCITRAL-ovim model zakonom kao predloškom.

Ovaj novostvoreni normativni okvir za medijaciju počiva na shvaćanju da je medijacija institut procesnog prava ili da je barem srodna pojedinim institutima procesnog prava, prije svega arbitraži. Polazeći od te premise, medijacija se, prema ovom pristupu, uređuje propisima koji su im srodni u sadržaju i općem pristupu slični procesnom pravu.

Prema shvaćanju autora, navedeni je pristup pogrešan. Medijacija nije procesnopravni već materijalnopravni (obveznopravni) institut. Medijacija nije ništa drugo do pregovaranje o sklapanju nagodbe potpomognuto od strane treće nezavisne i nepristrane osobe. Zbog toga, načelno, nema potrebe da se ona uređuje zakonskim i drugim propisima različitim od onih koji se primjenjuju na neposredne pregovore o nagodbi.

Ključne riječi: *medijacija, obveznopravna medijacija, UNCITRAL*

MEDIATION AS A CONCEPT OF SUBSTANTIVE LAW

Over the past two decades, various legal instruments on mediation in civil and commercial matters have been adopted at the international, EU and national levels. In 2002, UN Commission on International Trade Law (UNCITRAL) adopted its Model Law on International Commercial Conciliation. In 2008, the EU adopted Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on certain aspects of mediation in civil and commercial matters. Last year UNCITRAL adopted a proposal for the Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation (the Singapore Convention), a treaty which, as the UNCITRAL expects, should do for the success of international commercial mediation what the 1958 New York Convention did for the success of international commercial arbitration. Many European countries have adopted legislation on mediation using, to a certain extent, the UNCITRAL Model Law as a blueprint.

This newly created normative framework for mediation rests upon the idea that mediation is a concept of procedural law or that it is, at the very least, akin to certain concepts of procedural law, primarily to arbitration. Starting from this premise, mediation is being regulated by norms which are in their approach and content similar to instruments of procedural law.

This author is of the view that this approach is mistaken. Mediation is not a concept of procedural law but rather of substantive (contract) law. Mediation is nothing more than a process of settlement negotiation facilitated by a third independent and impartial person. For that reason, there is no justified reason why mediation should be governed by legal instruments different from those applicable to direct settlement negotiations.

Keywords: *mediation, mandatory mediation, UNCITRAL*

Dr. Mine Tan Dehmen

Docentica / Assistant professor
Univerzitet u Istanbulu – Pravni fakultet
Istanbul University, Faculty of Law
minetan@istanbul.edu.tr

**MEHANIZMI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA
U MEĐUNARODNOM PRIVATNOM PRAVU TURSKE**

Autor u radu nastoji pružiti opći osvrt na arbitražu i druge mehanizme alternativnog rješavanja sporova u turskom pravu. S tim u vezi, poseban naglasak je stavljen na rješavanje sporova sa inostranim elementima.

U radu će biti problematizirana proceduralna i materijalnoppravna pitanja koja se javljaju u postupcima arbitraže (kako u institucionalnoj, stalnoj arbitraži, tako i u *ad hoc* arbitraži) kao što su pitanja arbitrabilnosti, valjanosti arbitražnih sporazuma i učinka javne politike. U tu svrhu će se razmatrati odluke turskih sudova u postupcima ukidanja i postupcima izvršenja stranih arbitražnih odluka. Pored navedenog, bit će analiziran i obavezni zahtjev za obraćanjem “potrošačkom arbitražnom vijeću” za sporove ispod određene vrijednosti.

Sporovi koji su podobni za rješavanje fakultativnom medijacijom i sporovi za koje je propisana obavezna medijacija također će biti problematizirani u radu. Primjena medijacije prije sudskog postupka je propisana kao uslov za pokretanje postupka u određenim radnopravnim i privrednim sporovima. U radu će se nastojati dati odgovor na pitanje da li, i u kojoj mjeri ovaj obavezni uslov ima značaj u slučajevima sa inostranim elementom, a naročito će se preispitati primjenjivost medijacije kao obligatornog uslova za pokretanje postupka, kao i pravne posljedice u vezi s tim. Učinak postupka medijacije provedenog u stranoj zemlji i pitanje da li takva medijacija zadovoljava navedeni uslov će također biti razmotreni u radu.

Ključne riječi: *ADR, međunarodno privatno pravo, Turska*

ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION MECHANISMS IN TURKISH PRIVATE INTERNATIONAL LAW

This presentation aims to provide a general summary on Turkish law on arbitration and other alternative dispute resolution mechanisms. Special emphasis will be given to the resolution of disputes involving foreign elements.

Procedural and substantial issues that may arise during arbitration procedures (both in institutional and in ad hoc arbitration procedures), such as the questions as to arbitrability, the validity of arbitration agreements, and the impact of public policy will be reviewed. For this, decisions rendered by Turkish courts in setting aside procedures and in enforcement of foreign arbitral awards procedures will be analysed. Besides, the mandatory requirement to apply to “consumer arbitration panels” for disputes below certain monetary limits will be examined.

Furthermore, disputes which are capable of settlement by voluntary mediation and disputes for which mandatory mediation is required will be dealt with. Application to mediation prior to court litigation is regulated as a mandatory condition for certain cases regarding labour or commercial disputes. It will be questioned whether and to what extent this mandatory condition has significance in respect to cases involving foreign element, and especially the applicability of mediation as a mandatory condition and legal consequences thereof will be evaluated. Moreover, the impact of mediation procedures carried out in a foreign country and the question of whether such mediation fulfils the mandatory condition will be discussed.

Keywords: *ADR, international private law, Turkey*

Dr. sc. Anica Čulo Margaletić

Docentica / Assistant professor
Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet
University of Zagreb, Faculty of Law
aculo@pravo.hr

IZAZOVI OBITELJSKE MEDIJACIJE

Medijacija kao model alternativnog rješavanja sporova obiteljskopravne naravi u suvremenom smislu dijelom je pozitivnopravnog zakonodavstva Republike Hrvatske, a uvedena je Obiteljskim zakonom 2014., odnosno 2015. godine.

Uz obiteljsku medijaciju, kao sadržajno novi oblik pristupa sporovima između članova obitelji, novi obiteljskopравни propisi predviđjeli su i obvezno savjetovanje prije razvoda braka, kao i obvezno savjetovanje prije pokretanja postupaka o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom.

Ovakav pristup obitelji koja se suočava s promjenama koje donosi ponajprije razvod braka, ali i svaki prijedor koji se tiče uređivanja ostvarivanja skrbi nad djetetom i osobnih odnosa, primarno je usmjeren jednom cilju – postizanju sporazuma roditelja, odnosno drugih članova obitelji kako bi se izbjegao sudski postupak. Jedan od razloga koji bi trebali motivirati stranke na mirno rješenje spora jest i novo zakonsko uređenje ostvarivanja roditeljske skrbi nakon razvoda braka za slučaj nepostizanja sporazuma.

U radu će se stoga analizirati je li ovakav dualni koncept najprikladniji način za ostvarenje načela sporazumnog rješavanja obiteljskopравnih odnosa, te je li odabrani način poticanja stranaka na sporazum otvorio prostor za nove konflikte u obitelji.

S druge strane, raspraviti će se i pitanje unaprjeđenja i mogućeg daljnjeg razvoja obiteljske medijacije kao vrijedne dodatne opcije za stranke u srži koje bi svakako trebala biti dobrovoljnost, što međutim nikako ne znači i isključenje nužnosti obveznog informiranja stranaka o prednostima i koristima drugoga puta, a u sklopu šireg djelovanja na osvještavanju opće javnosti o mogućnostima i koristima medijacije.

Ključne riječi: *medijacija, obiteljsko pravo, Hrvatska*

CHALLENGES OF FAMILY MEDIATION

Mediation as a model of alternative dispute resolution of family law conflicts in the contemporary sense is a part of the positive law regulation of the Republic of Croatia, introduced by Family Act of 2014 and 2015 respectively.

In addition to family mediation, as a substantially new approach to family law disputes, new family law regulations have introduced obligatory counseling before initiating the divorce proceedings, as well as obligatory counseling before initiating court proceedings regarding exercise of parental care and contacts concerning child.

Such an approach to the family which is experiencing changes deriving especially from divorce, but also from conflicts concerning exercise of parental responsibility or contacts concerning the child, is primarily directed towards one aim – reaching a parental agreement *i.e.* consensual dispute resolution between other family members in order to avoid court proceedings.

One of the reasons that should direct and encourage the parties in peaceful resolution of their dispute is the new legal arrangement of exercising parental responsibility after divorce in a case when parenting agreement has not been reached.

The paper will therefore analyze whether such a dual concept is the most appropriate way for achievement of the principle of consensual resolution of family law relationships and whether the chosen model of encouraging parties to the agreement in such a manner opened up space for generating new family law conflicts.

On the other hand, the issue of improving and possible further development of family mediation will be discussed since mediation is a valuable additional option for the parties. Although the voluntariness should be in the core of this alternative dispute resolution, this does not mean the exclusion of the necessity of informing the parties about the advantages and benefits of „the other way“, as a part of the wider action of raising awareness of the possibilities and benefits of mediation among the general public.

Keywords: *mediation, family law, Croatia*

Dr. Džamna Duman

Docentica / Assistant professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
dz.duman@pfsa.unsa.ba

**ALTERNATIVNI NAČINI RJEŠAVANJA PORODIČNIH
SPOROVA – INSTITUT POSREDOVANJA
U ZAKONODAVSTVU BOSNE I HERCEGOVINE**

Institut posredovanja nije deterministički postavljena pravna kategorija već institut koji polazi od minimalnog, ali za pojedinca i društvo izuzetno važnog cilja u razrješavanju porodičnih sporova. Imajući u vidu značaj ovoga instituta i njegovu ulogu u očekivanim promjenama bosanskohercegovačkog pravnog sistema i usaglašavanju sa širim evropskim okvirom potrebno je da se u bosanskohercegovačko zakonodavstvo uvede skup mjera i aktivnosti, odnosno novi mehanizam koji subjektima porodičnopравnih odnosa olakšava rješavanje nastalih spornih situacija bez obzira na uzroke koji su ih izazvali. Iako osim posredovanja postoje i drugi načini mirnog rješavanja porodičnih sporova, koji istina sa posredovanjem dijele neke zajedničke karakteristike, ovo je ipak institut koji u najvećem stepenu uvažava i promoviše odgovornost strana za preduzete aktivnosti i odluke što ga i razlikuje od drugih.

Postupak posredovanja tako predstavlja alternativni način rješavanja spora u odnosu na sudsku parnicu, koja se često provodi i protivno volji strana u sporu. Imajući u vidu uporednopravna rješenja, posredovanje je organizirano kao postupak za čije provođenje je nadležan sud ili u neka druga nadležna institucija na koju je sud prenio provođenje takvog postupka (centri za socijalni rad, bračna savjetovaništa ili tome slično) ili kao postupak koji se provodi u sklopu privatnih posredničkih službi. Ovaj institut moguće je promatrati kao korisno sredstvo suda u rješavanju porodičnih sporova, ali i kao faktor koji omogućava poboljšanje izvršenja sudskih presuda i prevenciju vođenja daljih sudskih postupaka. Na ovaj način institut *porodično posredovanje* predstavlja proces u kojem se odgovornost za donošenje odluke o osjetljivim porodičnim sporovima prenosi na strane u postupku.

U radu će biti analiziran institut posredovanja i kritički sagledana potreba njegovog uvođenja u zakonodavstvo Bosne i Hercegovine kao posebne prav-

ne ustanove odvojene od instituta mirenja kao i koraci u reformi važećih bosanskohercegovačkih zakonskih rješenja.

Ključne riječi: *ADR, posredovanje, porodično pravo, Bosna i Hercegovina*

FAMILY ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION METHODS – THE INSTITUTE OF MEDIATION IN LEGISLATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Legal institute of mediation, rather than being deterministically established legal category, is a legal institute based on minimal, but at the same time for both an individual and a society the crucially important goal in family dispute resolution. Having in mind the importance and the role of mediation in prospective changes of legislation in Bosnia and Herzegovina and its harmonization with the broader European legal framework, it is required to introduce new measures and actions, which however would be a mechanism which eases family dispute resolution for all subjects involved, regardless of the causes of concerned family disputes.

Even though there are other methods of peaceful family dispute resolution besides mediation, which have some common characteristics, the mediation is after all the legal institute, which to the greatest extent respects and promotes responsibility of parties involved in the dispute, making it different from other methods.

The process of mediation therefore represents the alternative way of solving the dispute with regard to litigation, which is often carried out against the will of parties in dispute. Having in mind the comparative law, mediation is organized either as the process supervised by the court or by some other competent institution to which the court has transferred the powers to conduct the process (social work centers, marital counselling centers etc...), or by private mediation services. This institute can be considered as a very useful remedy in solving family disputes, but also as a factor that allows improvement when it comes to execution of court judgments and prevention of conducting further court proceedings. In this way the institute of family mediation represents the process in which the responsibility for making decisions about sensitive family disputes is being transferred to parties in the proceedings.

PREDNOSTI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA – KNJIGA SAŽETAKA
THE ADVANTAGES OF ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION – BOOK OF ABSTRACTS

In this paper the institute of mediation will be analyzed, and a critical review will be given on the need for its introduction in the legislation of Bosnia and Herzegovina as specific legal institute different from institute of conciliation, as well as on the steps in the reform of relevant applicable legislation.

Keywords: *ADR, mediation, family law, Bosnia and Herzegovina*

Anisa Ruhotina, MA iur.

Stručna saradnica / Research associate
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
a.ruhotina@pfsa.unsa.ba

MEDIJACIJA KAO ALTERNATIVA PARNIČNOM POSTUPKU

Preopterećenost sudova velikim brojem predmeta, visoki troškovi, te dugotrajni sudski postupci, samo su neki od razloga zbog kojih se u današnje vrijeme sve više daje prednost alternativnom rješavanju sporova u odnosu na tradicionalne, redovne mehanizme pružanja pravne zaštite. Medijacija, kao jedan od alternativnih načina rješavanja sporova podrazumijeva postupak u kojem treća neutralna osoba pomaže strankama u iznalaženju, za obje strane, prihvatljivog rješenja spora.

Još i prije donošenja Zakona o postupku medijacije Bosne i Hercegovine iz 2004. godine, zakoni o parničnom postupku u Bosni i Hercegovini prepoznali su medijaciju kao mogući način rješavanja sporova kroz davanje ovlaštenja sudiji da predloži strankama da spor riješe u postupku medijacije, kao i kroz davanje mogućnosti samim strankama da stave takav prijedlog. Pored niza prednosti postupka medijacije, kao što su neformalnost, povjerljivost, dobrovoljnost, efikasnost itd., Zakonom o postupku medijacije Bosne i Hercegovine propisano je da sporazum o nagodbi zaključen u postupku medijacije ima snagu izvršne isprave na osnovu koje se neposredno može tražiti prinudno izvršenje. Na taj način je strankama omogućeno da pribave izvršni naslov bez djelatnosti suda, odnosno bez prethodnog vođenja parničnog postupka.

Ključne riječi: *alternativno rješavanje sporova, medijacija, parnični postupak, obavezna medijacija, izvršna isprava, sporazum o nagodbi u postupku medijacije*

MEDIATION AS AN ALTERNATIVE TO CIVIL PROCEDURE

Overload of courts due to great numbers of cases, high expenses and long-lasting court procedures are just some of the reasons why nowadays preference is being given to the alternative dispute resolution over the traditional, regular mechanisms of providing legal protection. Mediation as one of the alternative dispute resolution methods encompasses the procedure in which the third neutral individual helps the parties with finding the acceptable dispute resolution for both parties.

Even before the adoption of The Law on the Mediation Process of Bosnia and Herzegovina in 2004, Civil Procedure Codes in Bosnia and Herzegovina acknowledged mediation as a possible dispute resolution method by giving judge the authorisation to suggest the parties to solve the dispute through the process of mediation as well as by enabling the parties themselves to suggest the same. Besides a great number of advantages that mediation process offers such as informality, confidentiality, voluntary nature, efficiency etc., the Law on the Mediation Process of Bosnia and Herzegovina prescribed that the agreement on the dispute resolution reached in the process of mediation has the force of enforceable document based on which the coercive enforcement can be sought directly. In that way, the parties are provided with the chance to obtain the enforceable title without the court's involvement, i.e. without prior conducting of the civil procedure.

Keywords: *alternative dispute resolution, mediation, civil procedure, obligatory mediation, enforceable document, agreement on the settlement in the process of mediation*

Dr. sc. Ivo Josipović

Redoviti profesor / Full professor
Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet
University of Zagreb, Faculty of Law
ivo.josipovic@pravo.hr

Dr. sc. Vanda Božić

Znanstveni suradnik / Research associate
Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet
University of Zagreb, Faculty of Law
vanda.bozic@pravo.hr

**SPORAZUM STRANAKA O KRIVNJI U KAZNENOM
POSTUPKU: PRAVNE I MORALNE OSNOVE I DILEME**

Autori u radu, u okviru teme *Prednosti alternativnog rješavanja sporova*, s kritičkog stanovišta obrađuju institut sporazuma stranaka o krivnji u kaznenom postupku, s osvrtom na njegove pravne i moralne osnove i dileme kao i samu svrhu konsenzusa. Analizirali su i osvrnuli se na sve prednosti i mane takvog sporazuma: narušenost načela legaliteta kaznenog postupka, neravnopravnost stranaka u postupku, pritisak na okrivljenika da prizna krivnju kako se ne bi izložio kaznenom progonu pod budnom paskom medija, kao i na mogućnost izricanja preblage kazne okrivljeniku. Institut nagodbe stranaka u sudskom postupku vuče svoje korijene iz anglosaksonskog pravnog poretka, međutim, dugo vremena nije bio prihvaćen u europskom kontinentalnom zakonodavstvu. Presuda na temelju sporazuma stranaka uvedena je Zakonom o kaznenom postupku (2008) iz razloga ekonomičnosti te rasterećenja sudova brojem predmeta. Sporazum se temelji na prijedlogu okrivljenika ili državnog odvjetnika za donošenje presude na temelju njihova sporazuma o priznanju krivnje okrivljenika za počinjeno kazneno djelo i prihvaćanju predložene kaznenopravne sankcije. Sud samo provjerava počiva li takav sporazum na zakonu i je li dogovorena i predložena kazna za okrivljenika primjerena počinjenom kaznenom djelu. U radu je ukazano na odredbe Zakona o kaznenom postupku i Kaznenog zakona kojima je reguliran navedeni sporazum s posebnim osvrtom na prikaz novije relevantne sudske prakse koja se odnosi na predmet “Farmal” (javnosti poznat pod nazivom *Afera Hipokrat*). Navedeni predmet predstavlja najveću podignutu optužnicu u povijesti hrvatskoga kaznenoga zakonodavstva, u kojoj je optuženo preko 400 osoba (360 liječnika primarne zdravstvene zaštite, ljekarni-

ka te osoba koje su zaposlene i koje zastupaju trgovačko društvo Farmal). Za većinu optuženih, za kaznena djela primanja mita i zlouporabe položaja i ovlasti, kazneni postupak okončan je donošenjem presuda na temelju sporazuma o krivnji stranaka.

Ključne riječi: *kazneni postupak, sporazum stranaka, krivnja, pravne i moralne dileme*

THE PLEA BARGAIN OF PARTIES IN CRIMINAL PROCEEDINGS: LEGAL AND MORAL GROUNDS AND DILEMMAS

The authors in the paper, under the theme *Benefits of Alternative Dispute Resolution*, discuss the critical point of view of the institute of plea bargain of parties in criminal proceedings, with reference to its legal and moral grounds and dilemmas as well as the very purpose of the consensus. They have analyzed and reviewed all the advantages and disadvantages of such an agreement: the violation of the principle of the legality of criminal proceedings, the inequality of the parties in the proceedings, the pressure on the defendants to plead guilty so as not to expose themselves to criminal prosecution under the watchful eye of the media, as well as on the possibility of imposing a too lenient punishment on the defendant. Institute of plea bargain in judicial proceedings has its roots in the Anglo-Saxon legal system; however, for a long time it was not accepted in the European continental legislation. The judgment on the basis of plea bargain between the parties was introduced in the Criminal Procedure Act (2008) for reasons of economic efficiency and to unburden the courts in terms of the number of cases. The agreement is based on the motion of the defendant or state attorney for the adoption of a judgment based on their plea agreement on the guilty plea for the criminal offense committed and the acceptance of the proposed criminal law sanction. The Court merely checks whether such an agreement is based on the law and whether the agreed and proposed punishment for the defendant is appropriate for the criminal act. The article deals with the provisions of the Criminal Procedure Act and the Criminal Code regulating this agreement with special reference to a more recent case law relevant to the case of "Farmal" (publicly known as the *Hippocrates Affair*). The aforementioned case is the largest indictment filed in the history of Croatian criminal law, in which more than 400 persons were accused (360 primary health care physicians,

pharmacists and persons employed and represented by the company Far-mal). For most defendants, for criminal offenses of bribery and misuse of office and powers, criminal proceedings have been terminated by passing a judgment on the basis of a plea agreement.

Keywords: *criminal proceedings, plea bargain agreement, guilt, legal and moral dilemmas*

Dr. Mehmet Maden

Docent / Assistant professor
Univerzitet u Istanbulu – Pravni fakultet
Istanbul University, Faculty of Law
mehmet.maden@istanbul.edu.tr

MEDIJACIJA U KRIVIČNOM PRAVU TURSKE

Medijacijom, kao postupkom koji predstavlja odraz restorativne pravde, nastoji se pružiti prilika učiniteljima krivičnih djela da otklone posljedice počinjenih krivičnih djela, kao i da ponovo uspostave sklad u, krivičnim djelom narušenim odnosima između učinitelja, žrtve i osoba oštećenih krivičnim djelom, i da postignu njihovo zadovoljenje. Cilj medijacije je, pored navedenog, i smanjenje opterećenja krivičnog pravosuđa.

U krivičnom pravu Turske primjena medijacije za krivična djela za koja je propisana mogućnost njene primjene predstavlja uslov za krivično gonjenje. Prema članu 174 Zakona o krivičnom postupku sud treba vratiti tužiocu optužnice za krivična djela koja prema odredbama o medijaciji spadaju u opseg njene primjene, a podignute su bez primjene medijacije.

Medijacija se u turskom krivičnom pravu može primijeniti u fazama istrage i optužbe. Medijaciju je moguće realizirati kroz postupak medijacije ili sporazumom između osumnjičenog/optuženog, žrtve i osobe koja je pretrpjela štetu učinjenjem krivičnog djela.

U ovom radu će biti dat osvrt na medijaciju u krivičnom pravu Turske, pri čemu će se razmatrati krivična djela za koja se primjenjuje medijacija, njena pravna priroda, postupak medijacije, kao i učinci primjene medijacije.

Ključne riječi: *medijacija, krivično pravo, smanjenje opterećenja krivičnog pravosuđa, Turska*

MEDIATION IN THE TURKISH CRIMINAL JUSTICE SYSTEM

The mediation, which is a process related to restorative justice, is aimed to give a chance to perpetrators of crimes to eliminate the negative impacts of crimes they have committed; to restore peace between the perpetrator and the victim, and the persons suffering damage caused by the crime; to satisfy the victims and the persons who suffer damage from the crime; and also to relieve the workload of the criminal justice system.

In the Turkish criminal justice system, trying mediation for the crimes falling under the procedure of mediation is a condition to prosecute. According to Article 174 of the Criminal Procedure Code, indictments which are produced without applying the mediation procedure for the crimes according to the investigation file clearly falling under the provisions of “mediation” shall be returned to the Public Prosecutor’s Office by the trial court.

Mediation can be realized during both the investigation and the prosecution phases in the Turkish criminal justice system.

Mediation can be implemented through the procedure of mediation or through an agreement between the suspect/accused and the victim and the person who suffers damage from the crime.

In this paper, an overview of mediation in the Turkish Criminal Justice System will be given. Crimes falling under the procedure of mediation, legal character, procedure and the results of the mediation will be examined.

Keywords: *mediation, criminal law, workload of the criminal justice system, Turkey*

Dr. Hajrija Sijerčić-Čolić

Redovna profesorica / Full professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
h.sijercic.colic@pfsa.unsa.ba

**ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE KRIVIČNIH DJELA ČIJI SU
UČINIOCI PUNOLJETNE OSOBE – ANALIZA STANJA
U BOSNI I HERCEGOVINI**

Alternativno rješavanje krivičnih djela čiji su učinioci punoljetne osobe u Bosni i Hercegovini još uvijek prati nerazumijevanje i neprihvatanje. To ima za posljedicu dominaciju stavova koji zagovaraju dosljednu primjenu načela legaliteta krivičnog gonjenja, pa i onda kada je riječ o lakšim krivičnim djelima. Zato je osnovna teza članka da je uporno odbacivanje *diverzionih formi*, posebno za lakša krivična djela, u krivičnom pravosuđu za punoljetne osobe neprihvatljivo. U članku se, između ostalog, ukazuje da odbacivanje načela oportuniteta krivičnog gonjenja za lakša krivična djela punoljetnih učinilaca dovodi do: - socijalno neprihvatljivih situacija kako sa aspekta zakašnjele pravde (jer kazna gubi smisao ako je izrečena nakon proteka dužeg vremenskog perioda), tako i zaštite prava optuženih i oštećenih osoba; - dugotrajnijeg odvijanja krivičnog postupka za teža i složenija krivična djela (jer se kapaciteti krivičnog pravosuđa nepotrebno opterećuju rješavanjem lakših krivičnih predmeta). Nakon provedene analize autorica zaključuje kako je neophodno i u Bosni i Hercegovini konačno otvoriti vrata *diverzionim forma* postupanja, posebno za lakša krivična djela čiji su učinioci punoljetne osobe i daje prijedlog da se to riješi kroz one procesne institute koji su u komparativnom krivičnoprocesnom pravu pokazali dobre rezultate.

Ključne riječi: *alternativno rješavanje krivičnih djela, punoljetne osobe, diverzione forme, Bosna i Hercegovina*

ALTERNATIVE RESOLUTION OF CRIMINAL OFFENCES PERPETRATED BY ADULTS – ANALYSIS OF THE CURRENT STATE IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Alternative resolution of criminal offences perpetrated by adults in Bosnia and Herzegovina is still accompanied by misunderstanding and disapproval. The result of this is the domination of positions that advocate for consistent enforcement of the principle of legality in criminal prosecution, even when it comes to less serious criminal offences. That is why the basic premise of this article is that persistent rejection of *diversion forms*, especially for less serious criminal offences, in criminal justice for adults is unacceptable. The article, among other things, suggests that rejection of the principle of opportunity of criminal prosecution for less serious criminal offences committed by adult perpetrators leads to: - socially unacceptable situations both from the aspect of delayed justice (because the punishment loses meaning if it is pronounced after a longer period of time has passed), as well as from the aspect of protection of the rights of accused and injured parties; - more prolonged duration of criminal proceedings for more serious and more complex criminal offences (because the capacities of criminal justice are unnecessarily burdened by resolving less serious criminal offences). After conducting the analysis, the author concludes that it is necessary to finally open the door to *diversion forms* of treatment in Bosnia and Herzegovina as well, especially for less serious criminal offences perpetrated by adults, and gives a suggestion to resolve this through those procedure instruments that have shown good results in comparative criminal procedure law.

Keywords: *alternative resolution of criminal offences, adults, diversion forms, Bosnia and Herzegovina*

Dr. Borislav Petrović

Redovni profesor / Full professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
b.petrovic@pfsa.unsa.ba

Dr. Amila Ferhatović

Docentica / Assistant professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
a.ferhatovic@pfsa.unsa.ba

Kanita Pruščanović, MA iur.

Stručna saradnica / Research associate
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
k.pruscanovic@pfsa.unsa.ba

KUĆNI ZATVOR SA ELEKTRONSKIM NADZOROM

Prenaseljenost zatvora, visoki zatvorski troškovi, kao i mnogi loši učinci koji su povezani sa kratkotrajnim kaznama zatvora su neki od razloga koji su doveli do uvođenja alternativnih mjera i sankcija u krivičnopravne sisteme mnogih zemalja. U tom pogledu je i Bosna i Hercegovina učinila određene napore, koji su rezultirali širenjem lepeze alternativnih mjera i sankcija, kako za maloljetnike, tako i za punoljetne učinitelje. Kućni zatvor sa elektronskim nadzorom, koji je uveden u krivično zakonodavstvo FBiH 2011. godine, jedna je od alternativnih sankcija za punoljetne učinitelje krivičnih djela, i on predstavlja alternativu za kazne zatvora u trajanju do jedne godine. Ovaj rad ukazuje na karakteristike kućnog zatvora sa elektronskim nadzorom, na njegovo mjesto u sistemu krivičnih sankcija, kao i na druga značajna pitanja u vezi sa ovom alternativnom krivičnom sankcijom.

Ključne riječi: *kućni zatvor sa elektronskim nadzorom, kratkotrajne kazne zatvora, krivično zakonodavstvo FBiH*

HOUSE ARREST WITH ELECTRONIC MONITORING

Prison overcrowding, high incarceration costs per prison inmate, as well as many bad effects associated with short-term prison sentences are some of the reasons which led to the introduction of alternative measures and sanctions in many criminal justice systems worldwide. Bosnia and Herzegovina has also made some efforts in this regard, which resulted in broadening the range of alternative measures and sanctions both for juveniles and adult offenders. House arrest with electronic monitoring, which is introduced in criminal legislation of Federation of Bosnia and Herzegovina in 2011, is one of the alternative sanctions for adult offenders, and it represents an alternative for prison sentences of up to one-year imprisonment. This article aims to provide an insight to house arrest with electronic monitoring and its' place in the system of criminal sanctions, as well as other significant issues concerning this alternative sanction.

Keywords: *house arrest with electronic monitoring, short-term prison sentences, criminal legislation of Federation of Bosnia and Herzegovina*

Dr. Kanita Imamović-Čizmić

Vanredna profesorica / Associate professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
k.imamovic-cizmic@pfsa.unsa.ba

Dr. Amina Nikolajev

Docentica / Assistant professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
a.nikolajev@pfsa.unsa.ba

**PRIMJENA OSNOVNIH EKONOMSKIH PRINCIPA U
KRIVIČNOM PRAVU – PRIMJER SPORAZUMA
O PRIZNANJU KRIVNJE**

Ekonomska analiza prava se bavi primjenom ekonomske teorije i ekonomskog instrumentarija na pravne sadržaje, probleme i institute. Ekonomska analiza krivičnog prava spaja ekonomske modele kriminala sa kriminološkim modelima s ciljem iznalaženja odgovora na globalne trendove u kojim se pravna nauka i praksa stavlja pred izazov primjene efikasnosti kao osnovnog ekonomskog principa ne zanemarujući pri tome pravednost, legalnost i legitimnost kao osnovne postulate na kojima pravo počiva. Ekonomska analiza krivičnog prava se, pored kreiranja pravne norme koja treba da eliminiira vanjske poticaje za činjenje krivičnog djela, bavi i samim sudskim postupkom. Upečatljiv primjer je nagodba o priznanju krivnje. To je praksa kojom optuženik priznaje krivnju u zamjenu za umanjenje kazne. Sporazum o priznanju krivnje ima jasno opravdanje u efikasnosti. To je jeftiniji način da se dobije presuda kojom se optuženi proglašava krivim. Rad ima za cilj prikazati ekonomski pristup razumijevanju sporazuma o priznanju krivnje i njegovo mjesto u krivičnom procesu na temelju pretpostavki o racionalnom ponašanju tužitelja i optuženog, pri čemu optuženi nastoji minimizirati svoj rizik, a tužitelj želi maksimizirati određenu mjeru uspjeha u rješavanju predmeta suočavajući se sa finansijskim i vremenskim ograničenjima.

Ključne riječi: *ekonomska analiza krivičnog prava, sporazum o priznanju krivnje, efikasnost, racionalnost*

THE APPLICATION OF BASIC ECONOMIC PRINCIPLES IN CRIMINAL LAW – AN EXAMPLE OF PLEA BARGAINING

The economic analysis of law applies the tools of economic theory to the analysis of legal rules and institutions. The economic analysis of criminal law combines economic models of crime with criminological models with the aim of finding answers to global trends in which legal science and practice puts the challenge of applying efficiency as a basic economic principle without neglecting justice, legality and legitimacy as basic postulates of law. Economic analysis of criminal law, in addition to create a legal norm that needs to eliminate external incentives to commit a crime, also deals with the judicial proceedings. A striking example is a plea bargain. Plea bargains are agreements between defendants and prosecutors in which defendants agree to plead guilty in exchange for reduction of defendant's punishment. This is cheaper way to get a verdict by which the accused is found guilty. The plea agreement has a clear justification for its effectiveness.

This paper's aim is to present an economic approach to understanding the plea bargain and its place in the criminal proceedings based on the assumptions of the rational behavior. Following the theory of rational behaviour prosecutors will focus their time and resources on other cases, and reduce the number of trials that judges need to oversee. The prosecutor seeks to maximize a certain measure of success in dealing with the case, faced with financial and time constraints. On the other side defendant will try to minimize his own risks of punishment in accordance with the probability of being found guilty of that crime. Economic models of plea bargaining have largely focused on the outcome of bargaining between prosecutors and defendants prior to trial.

Keywords: *economic analysis of criminal law, plea bargaining, efficiency, rationality*

Dr. Vildana Pleh

Docentica / Assistant professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
v.pleh@pfsa.unsa.ba

ALTERNATIVNI MODELI U KRIVIČNOM ZAKONODAVSTVU ZA MALOLJETNIKE

Maloljetničko prestupništvo je problematika koja zahtijeva posebnu pažnju u svakom segmentu ove oblasti. Osobe kod kojih nije dovršen njihov psihofizički razvoj mogu biti sklone nedozvoljenom ponašanju koje može prozurokovati jako teške posljedice. Nije nužno da reakcija društva na takvo ponašanje bude apsolutno jednaka nastaloj posljedici, u smislu velikog stepena represije, kako bi se adekvatno reagovalo na maloljetnički kriminalitet. Najbolji interes djeteta zahtijeva u prvom redu najefektivniju i najefikasniju reakciju koja će pomoći maloljetniku da u buduću ne čini krivična djela. Alternativni modeli su primarni odgovori na maloljetnički kriminalitet, naravno, ukoliko su u ispunjeni i drugi zakonom predviđeni uslovi, odnosno ukoliko se takvim metodama mogu postići svrhe alternativnih mjera odnosno alternativnih sankcija. „Blažom akcijom do efektivnije reakcije“ moto je kojeg slijede ovakvi restorativni oblici reagovanja na kriminalitet. Krivično zakonodavstvo za maloljetnike u BiH bogato je velikim brojem ovih alternativnih modela, čija je i primjena podrobno uređena i podzakonskim aktima, vrlo ozbiljno se radi na obezbjeđivanju potrebne infrastrukture za njihovu primjenu, a koliko se one zaista i primjenjuju i koliko su efikasne odnosno efektivne pokušaćemo uvidjeti kroz ovaj rad. Pojam, karakteristike, vrste, primjena efikasnost i efektivnost alternativnih modela u krivičnom zakonodavstvu za maloljetnike i praksi u BiH izazov je na koji će autorica pokušati dati odgovor.

Ključne riječi: *maloljetničko prestupništvo, alternativni modeli, krivično zakonodavstvo za maloljetnike*

ALTERNATIVE MODELS IN JUVENILE CRIMINAL LEGISLATION

Juvenile delinquency is an issue that demands special attention in every segment of this field. Persons whose psychophysical development is not yet completed can be prone to prohibited actions that may cause very serious consequences. The society's reaction to such behaviour does not necessarily have to be absolutely equal to the resulting consequence, in the sense of high degree of repression, in order to adequately react to juvenile criminality. The best interest of the child primarily demands the most effective and the most efficient reaction that would help the juvenile not to commit criminal offences in the future. Alternative models are primary responses to juvenile criminality, if other legally prescribed conditions have been met, of course, and if such methods can achieve the purpose of alternative measures or alternative sanctions. "With less severe action to more effective reaction" is the motto followed by such restorative forms of reactions to criminality. Juvenile criminal legislation in BiH encompasses a large number of these alternative models, the enforcement of which is minutely regulated by by-laws, there are very serious efforts in ensuring the necessary infrastructure for their enforcement, and in this paper we will try to present just how much they are enforced and how efficient or effective they are. Concept, characteristics, types, enforcement, efficiency, and effectiveness of alternative models in juvenile criminal legislation and practice in BiH are a challenge which the author will try to answer.

Keywords: *juvenile delinquency, alternative models, juvenile criminal legislation*

Ena Gotovuša, MA iur.

Asistentica / Teaching and research assistant

Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet

University of Sarajevo, Faculty of Law

e.gotovusa@pfsa.unsa.ba

KAZNENI NALOG U FUNKCIJI RASTEREĆENJA KRIVIČNOG PRAVOSUĐA

Institut kaznenog naloga uveden je u krivično zakonodavstvo BiH velikom reformom provedenom 2003. godine. Odredbe ovog instituta propisane su poglavljima o posebnim postupcima u sva četiri zakona o krivičnom postupku u BiH, ZKP BiH, ZKP FBiH, ZKP RS i ZKP BD. Glavni razlog za uvođenje instituta kaznenog naloga, kao efikasnog i ekonomičnog posebnog krivičnog postupka za manje opasna, odnosno lakša krivična djela, bio je rasterećenje krivičnog pravosuđa BiH. U radu autorica će, pored uvodnih razmatranja o prirodi kaznenog naloga, predstaviti rezultate sprovedenog istraživanja o upotrebi ovog instituta u praksi sudova BiH. Naročita pažnja bit će posvećena usporedbi trajanja redovnog krivičnog postupka sa trajanjem postupka za izdavanje kaznenog naloga za krivična djela s propisanom kaznom zatvora do pet godina ili novčanom kaznom kao glavnom kaznom. Rezultati provedenog istraživanja ovisit će o dostupnosti podataka s kojima raspolaže Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH. Autorica vjeruje da je nužno izvršiti analizu upotrebe izdavanja kaznenog naloga u krivičnom pravosuđu kako bi se došlo do jasnih zaključaka o argumentima *pro* i *contra* za provođenje ovog posebnog postupka. Konačno, autorica zagovara stav da se postupak izdavanja kaznenog naloga, s obzirom na svoje specifičnosti, treba smatrati kao alternativni postupak za rješavanje krivičnih sporova.

Ključne riječi: *kazneni nalog, rasterećenje krivičnog pravosuđa, Bosna i Hercegovina*

CRIMINAL WARRANT IN FUNCTION OF UNBURDENING THE CRIMINAL JUDICIARY

Institute of criminal warrant was introduced in B&H's criminal law during major reform of criminal law in 2003. All four Criminal procedure codes in B&H; state level, entity level (FB&H and RS) and Brčko District level, incorporate the institute in their provisions under chapter Special procedures. Main reason for introducing institute of criminal warrant, as an instrument of economically efficient procedure in cases of the least serious and less serious criminal offences, in criminal law of B&H was unburdening the criminal judiciary. In the paper, beside introductory exposition on institute of criminal warrant, author will try to research and present statistical information regarding the use of this institute in B&H's court practice. Especially, comparing the length of regular procedure for criminal offenses, for which criminal law prescribes a prison sentence up to five years or a fine as the main sentence, with length of procedure for same criminal offenses using the warrant for pronouncement of sentence. The results of conducted research will depend on availability of data provided by High Judicial and Prosecutorial Council of B&H. Author believes that it is necessary to evaluate the effects of using *criminal warrant* in criminal judiciary and come to precise *pro* and *contra* arguments for this special criminal procedure. Finally, in the paper author advocates that the procedure for issuing the warrant for pronouncement of sentence, because of its peculiarities, should be regarded as alternative criminal procedure for resolving criminal cases.

Keywords: *criminal warrant, unburdening the criminal judiciary, Bosnia and Herzegovina*

Dr. sc. Rutvica Rusan Novokmet

Postdoktorandica / Postdoctoral researcher

Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet

University of Zagreb, Faculty of Law

rutvica.rusan@pravo.hr

MIRENJE KAO SREDSTVO RJEŠAVANJA MEĐUDRŽAVNIH SPOROVA – PRIMJER USPJEŠNOG RJEŠENJA SPORA O RAZGRANIČENJU NA MORU IZMEĐU ISTOČNOG TIMORA I AUSTRALIJE

Mirenje se kao jedno od sredstava mirnog rješavanja sporova relativno rijetko primjenjuje u međudržavnoj praksi. Ponajviše je tome tako jer ishod postupka mirenja nije obvezujuća odluka komisije za mirenje, što može negativno utjecati na motivaciju stranaka spora da njegovu rješavanju pristupe u dobroj vjeri, dakle bez istinske namjere da se postigne trajni dogovor. Osim toga, komisije za mirenje najčešće imaju vrlo široke ovlasti u postupku i nisu vezane za primjenu prava na konkretan spor, što također može biti od utjecaja na spremnost neke države da se podvrgne takvom načinu rješavanja sporova. S druge strane, sporazum sklopljen u ožujku 2018. godine između Istočnog Timora i Australije o uspostavi morske granice u Timorskom moru, koji je rezultat uspješno provedenog dvogodišnjeg postupka mirenja pred sporazumno izabranim članovima komisije za mirenje, pokazuje da se mirenje nipošto ne smije podcijeniti kao sredstvo mirnog rješavanja međudržavnih sporova. Naime, za razliku od sudskog, pa i arbitražnog postupka, koji su podvrgnuti krutim pravilima, u pravilu traju godinama i iziskuju znatne financijske troškove, postignuti sporazum kojim je dovršen postupak mirenja u sporu između Istočnog Timora i Australije dokazuje punu učinkovitost tog mehanizma. Upravo zbog prednosti mirenja koje se prikazuju u analiziranom slučaju – fleksibilnost i neformalnost postupka, mogućnost neposrednog i diskretnog komuniciranja komisije sa strankama o posebno osjetljivim pitanjima spora, diskrecijske ovlasti i vještine članova komisije da usmjere stranke prema konstruktivnom dogovoru, gradeći pritom njihovo povjerenje kako prema komisiji tako i između sebe – države bi trebale u puno većoj mjeri razmatrati njegovu primjenu i postupajući u dobroj vjeri, iskoristiti sve pogodnosti koje im pruža takav mehanizam rješavanja sporova.

Ključne riječi: *mirenje, međudržavni sporovi, Istočni Timor, Australija*

CONCILIATION AS A MEANS OF PEACEFUL SETTLEMENT OF INTER-STATE DISPUTES – CASE-STUDY OF THE SUCCESSFULLY SETTLED DISPUTE IN THE MATTER OF THE MARITIME BOUNDARY BETWEEN TIMOR-LESTE AND AUSTRALIA

Conciliation as one of the means of peaceful settlement of disputes is rarely used in inter-State practice. The reason for that is the fact that the outcome of the conciliation process is a non-binding decision, which can have a negative influence on the motivation of the Parties to the dispute to approach its settlement in good faith in the first place, without the real intention to achieve a permanent agreement. Furthermore, conciliation commissions usually have wide discretionary powers and are not constrained by the obligation to apply only legal rules to settle the dispute. This can also influence the willingness of States to undergo such a method of dispute settlement. On the other hand, the Treaty between Timor-Leste and Australia establishing their maritime boundaries in the Timor Sea concluded in March 2018, which is the result of the successfully conducted two-years conciliation process guided by consensually appointed conciliators, shows that the conciliation as a means of peaceful settlement of inter-State disputes should not be underestimated. Namely, unlike the judicial or arbitral proceedings, which are subject to strict rules, usually last for years and require significant financial expenses, the agreement reached by Timor-Leste and Australia as a result of the conciliation process proves the full efficiency of this mechanism. Precisely because of the advantages of the conciliation shown in the analyzed case – the flexibility and informality of the procedure, the possibility of direct and discrete communication between the conciliation commission and the Parties regarding particularly sensitive issues of the dispute, discretionary powers and the skills of the members of the commission to direct the Parties towards a constructive agreement by building their trust in the commission as well as between themselves – States should to a much greater extent consider the use of conciliation and, acting in good faith, use all the benefits provided by such a dispute settlement mechanism.

Keywords: *conciliation, inter-state disputes, Timor-Leste, Australia*

Dr. Nežla Borić

Vanredna profesorica / Associate professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
n.boric@pfsa.unsa.ba

MIRNO RJEŠAVANJE SPOROVA U MEĐUNARODNOM PRAVU

Međunarodno pravo je izgradilo mnogobrojne načine, sredstva i postupke mirnog rješavanja međunarodnih sporova. Mirno rješavanje međunarodnih sporova može se podijeliti u tri šire skupine od kojih svaka od njih ima niz svojih prednosti i nedostataka.

U prvu grupu spadaju diplomatska sredstva, a to su: (a) izravni pregovori između strana spora, (b) dobre usluge i (c) posredovanje (medijacija) nekoga trećega. Njihova je prednost u fleksibilnosti postupka. Predmet spora o kojem se pregovara nije strogo definiran. Prednost tih sredstava je u tome što se postupak može obaviti u punoj tajnosti i izvan pažnje javnosti. Nedostaci tih načina ponajprije su u tome što nema garancija ravnopravnosti strana, te jača strana može nametati svoj interes slabijoj, a i treća država u svojstvu posrednika može nametati neki svoj interes jednoj ili objema stranama.

U drugu grupu spadaju institucionalizirana sredstva koja ne moraju dovesti do konačne odluke. Ta sredstva su: (a) istraga (anketa) i (b) mirenje (koncilijacija). Za razliku od diplomatskih sredstava, prednost im je u nepristranosti tijela koje rješava spor. Riječ je o komisijama stručnjaka, a ne o predstavnicima trećih država ili organizacija koje imenuju same strane među osobama od svoga povjerenja. Praktični su nedostaci tih načina u formalizmu. S obzirom da same strane sporazumno definiraju predmet spora, komisije ga ne smiju prekoračiti.

Konačno u treću grupu spadaju sredstva koja dovode do obavezujuće presude, a to su: (a) arbitraža i (b) rješavanje spora pred nekim stalnim međunarodnim sudskim tijelom. Njihove su prednosti u nepristranom postupku i jednakosti obje strane u toku čitavog postupka, te se spor tim putem konačno rješava obavezujućom presudom.

Potrebno je napomenuti da se mnoge međunarodne organizacije bave rješavanjem sporova između država članica ili država članica sa trećim država-

ma. Države članice tih organizacija mogu u tom pogledu preuzimati i posebne ugovorne obaveze, ali služeći se političkim pritiskom, politički organi im mogu nametati i načine rješavanja ili čak konkretna rješenja.

Ključne riječi: *mirno rješavanje sporova, diplomatska sredstva, institucionalizirana sredstva, sredstva koja dovode do obavezujuće presude, međunarodne organizacije*

PEACEFUL SETTLEMENT OF DISPUTES IN INTERNATIONAL LAW

International law has built a number of ways, means and methods of peaceful settlement of international disputes. Peaceful settlement of international disputes can be divided into three broad categories, each of which has a series of advantages and disadvantages.

The first group includes diplomatic means, namely: (a) the direct negotiations between the parties to the dispute, (b) good service and (c) mediation of a third party. Their advantage is the flexibility of the process. The subject of the dispute on which negotiation is being held is not strictly defined. The advantage of these funds is that the procedure can be done in full secrecy and outside the public eye. The disadvantages of these methods are primarily in that it does not guarantee equality of arms, so the stronger party can impose its interest on weaker party, and the third country as an intermediary may impose some of its interest on one or both sides.

The second group are institutionalized means which do not necessarily lead to a final decision; these resources are: (a) investigation (survey) and (b) mediation (conciliation). Unlike diplomatic means, the advantage is in the impartiality of the body that resolves the dispute. It is a commission of experts, and not the representatives of third countries or organizations designated by the parties themselves among the people of their confidence. Practical disadvantages of these ways are in formalism. Due to the fact, that mutual agreement between themselves defines the subject of the dispute, thus it can not be exceeded by the Commission.

Finally the third group consists of means that are leading to a binding judgment, namely: (a) arbitration and (b) the resolution of the dispute before any permanent international judicial body. Their advantages are impartial pro-

cedure and equality of both parties during the entire process, and also this way dispute is finally being solved by binding judgment.

It should be noted that many international organizations are dealing with the disputes between its member countries or the member states with third countries. The member states of these organizations can in this regard, retrieve specific contractual obligations, or by using political pressure, political authorities could impose ways of solving on them or even the concrete solutions.

Keywords: *peaceful settlement of disputes, diplomatic means, institutionalized agents, leading to a binding judgment, international organizations*

Damir Muminović, MA iur.

Asistent / Teaching and research assistant
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
d.muminovic@pfsa.unsa.ba

**STANJE ARBITRAŽNOG SPORA IZMEĐU HRVATSKE
I SLOVENIJE U PREDMETU 2012-04 PRED STALNIM
ARBITRAŽNIM SUDOM U HAGU *DE IURE* I *DE FACTO***

Mirno rješavanje sporova na globalnoj pravnoj sceni ima ogromnu važnost, jer neposredno doprinosi očuvanju mira i stabilnosti u međunarodnoj zajednici, a jedan od najefikasnijih načina mirnog rješavanja sporova svakako je međunarodna arbitraža. Ona je dakle sredstvo mirnog rješavanja spora koje *in ultima linea* dovodi do obavezujuće presude, koju ugovorne strane, opredjeljujući se konsenzusom za arbitražu, praktično unaprijed prihvataju poštivati i izvršiti. Ugovornim stranama to je dobro poznato, te su prije potpisivanja arbitražnog ugovora bile sasvim svjesne, da odlučivanje o određenom sporu prenose na neovisno, nepristrasno tijelo, odnosno arbitražni sud ili komisiju, čiju odluku moraju provesti bez pogovora.

Dvije susjedne države, Hrvatska i Slovenija, koje su svoju neovisnost stekle u praktično istom vremenskom periodu, našle su se nedugo nakon proglašenja neovisnosti u pograničnom sporu. Radi se prije svega o sporu oko Piranskog zaljeva, te izlazu na otvoreno more oko rta Savudrija. Nakon višegodišnjih nastojanja i više neuspjelih pokušaja da se diplomatskim putem, na bilateralnoj osnovi, riješi ovaj spor, dvije države su 2009. godine potpisale arbitražni sporazum kojim su rješavanje međusobnog spora povjerile Stalnom arbitražnom sudu u Hagu. Ali, za vrijeme trajanja postupka, dok se očekivala presuda Stalnog arbitražnog suda, putem medija pojavile su se određene informacije, koje su dovele u pitanje nepristrasnost arbitraže, što je, sasvim očekivano, dovelo do povlačenja jedne od strana, u ovom slučaju Republike Hrvatske, iz arbitražnog sporazuma.

S pravnog aspekta, svakako je bitno analizirati ovu izuzetno zanimljivu pravnu situaciju, te uz pomoć dostupnih informacija, i na temelju relevantnog prava, zauzeti stav o tome da li je ovu presudu zaista nužno provesti ili je Hrvatska imala puno pravo da postupi na način kako je to i učinila. U svakom slučaju, razrješenja ovoga spora između dvije države teško da može

biti bez ustupaka obiju strana, jer u ovakvim situacijama naprosto nema savršenog rješenja, kojim bi obje strane bile potpuno zadovoljne.

Ključne riječi: *arbitraža, granični spor, Hrvatska, Slovenija, presuda, kompromis*

THE STATE OF ARBITRATION DISPUTE BETWEEN CROATIA AND SLOVENIA IN THE CASE 2012-04 BEFORE THE PERMANENT COURT OF ARBITRATION IN THE HAGUE DE JURE AND DE FACTO

Peaceful settlement of disputes in the global legal scene has tremendous importance, because it directly contributes to the preservation of peace and stability in the international community, and one of the most effective ways of peaceful settlement of disputes is certainly international arbitration. It is therefore a means of peaceful settlement of the conflict that *in ultima linea* leads to a binding judgment, which the contracting parties are in advance obliged to respect and enforce by preferring to consensus for arbitration. Before signing of the arbitration agreement, contracting parties should have well been aware that the decision on a particular dispute is being transmitted to an independent, impartial body or arbitral tribunal or commission, whose decision must be carried out without question.

Two neighboring countries, Croatia and Slovenia, which have gained their independence in virtually the same time period, found themselves with the border conflict, soon after the declaration of independence. It is primarily a dispute over the Piran Bay and the exit to the open sea around Cape Savudrija. After years of effort and several unsuccessful attempts through diplomatic channels, on a bilateral basis, to resolve the dispute, the two countries have signed an arbitration agreement in 2009, by which they entrusted the Permanent Court of Arbitration in The Hague to solve their mutual dispute. But, during the procedure, and while the judgment of the Permanent Court of Arbitration was expected to be announced, certain information had appeared in media, which led to the question of the arbitration impartiality, which not surprisingly had led to the withdrawal of a certain party, in this case the Croatia, from the arbitration agreement.

From a legal point of view, it is certainly important to analyze this very interesting legal situation, and with the help of available information, and on the basis of the relevant law, to take a stand on whether the verdict was really necessary to be carried out or did the Croatia have every right to act in the manner it did. In any case, the resolution of this dispute between the two countries can hardly be accomplished without concessions from both sides, because in situations like this, there are simply no perfect solutions, which could completely satisfied both parties.

Keywords: *arbitration, the border dispute, Croatia, Slovenia, judgment, compromise*

Harun Išerić, MA iur.

Stručni saradnik / Research associate
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
h.iseric@pfsa.unsa.ba

**ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA PRED
EVROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA – SLUČAJ
BOSNE I HERCEGOVINE**

Dva su alternativna načina rješavanja sporova pred Evropskim sudom za ljudska prava (Sud): prijateljsko poravnanje i jednostrane deklaracije. Od 2002. godine, kada je ratificirala Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Konvencija), do 2018. godine, BiH je zaključila prijateljsko poravnanje u 31 predmetu, dok je u njih devet izjavila jednostranu deklaraciju o priznavanju kršenja Konvencije.

Ključnu ulogu u postupku alternativnog rješavanja sporova ima zastupnik Vijeća ministara BiH koji taj postupak provodi u skladu sa Odlukom o zastupniku Vijeća ministara BiH pred Sudom i Uredu zastupnika. U povjerljivom postupku prijateljskog poravnanja, agent vodi pregovore sa aplikantom o mjerama koje će poduzeti BiH u cilju prijateljskog poravnanja. Najčešće, prijateljsko poravnanje rezultira plaćanjem određenog iznosa novčane odštete, a rjeđe poduzimanjem drugih mjera.

Alternativno rješavanje sporova pred Sudom omogućava efikasno i brzo okončanje predmeta, a prijateljsko poravnanje izbjegavanje proglašenja države krivom za kršenje Konvencije. Ovakvi mehanizmi okončanja postupka svoje mjesto upotrebe imaju posebno u slučajevima kada su činjenice slične predmetima u kojima je Sud prethodno utvrdio kršenje Konvencije, kao što je to u slučaj BiH npr. neizvršavanja sudskih odluka, suđenju u nerazumnom roku i slično. U radu ćemo analizirati dosadašnju praksu alternativnog rješavanja sporova u predmetima protiv BiH, kako u pogledu postupanja zastupnika, tako i dogovorenih mjera i njihovog provođenja. Cilj rada je ukazati na komparativna rješenja i na nedostatke u dosadašnjim postupcima alternativnog rješavanja sporova protiv BiH, a kako bi se postigla veća efikasnost i uspješnost u takvim postupcima.

Ključne riječi: *prijateljsko poravnanje, jednostrane deklaracije, ESLJP, Bosna i Hercegovina, ljudska prava*

ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION BEFORE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS – EXPERIENCE OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

There are two alternative ways of solving disputes before the European Court of Human Rights (from here on: Court): friendly settlements and unilateral declarations. Since 2002, when it ratified the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (from here on: Convention), BiH has concluded friendly settlements in 31 cases, while in nine cases it has stated the unilateral declaration recognizing violation of the Convention.

Alternative dispute resolution before the Court provides efficient and rapid ending of cases, while specifically, friendly settlement avoids declaring the state guilty for the breach of the Convention. Such mechanisms of dispute resolution are particularly important and useful in cases where the facts are similar to cases in which the Court previously established a violation of the Convention (in the case of BiH, for example, non-execution of domestic courts decisions, trial within unreasonable time etc.).

In the paper, I will analyze the current practice of alternative dispute resolution in cases against BiH, both in terms of acting of the Government Agent and agreed measures and their implementation. The aim of the paper is to point out comparative solutions and deficiencies in the procedures of alternative dispute resolution in cases against BiH, in order to achieve greater efficiency and success in such proceedings.

Keywords: *Friendly Settlement, Unilateral Declaration, ECtHR, Bosnia and Herzegovina, Human Rights*

Dr. sc. Alan Uzelac

Redoviti profesor / Full professor
Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet
University of Zagreb, Faculty of Law
alan.uzelac@pravo.hr

Dr. sc. Marko Bratković

Docent / Assistant professor
Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet
University of Zagreb, Faculty of Law
marko.bratkovic@pravo.hr

JE LI ARBITRAŽA PRIKLADNA METODA RJEŠAVANJA INVESTICIJSKIH SPOROVA?

Međunarodna trgovačka arbitraža je kao način rješavanja međunarodnih trgovačkih sporova dostigla dosad nezabilježene razmjere. Međutim, baš kad je arbitraža postala gotovo uobičajena metoda rješavanja složenih međunarodnih sporova, suvremeni bi izazovi mogli to promijeniti. Jedan od njih odnosi se na politiku Europske komisije u vezi s arbitražom u sporovima između ulagatelja i države prema međunarodnim trgovačkim sporazumima, a drugi se tiče posljedica odluke Suda Europske unije u predmetu *Achmea* u kojem je Sud utvrdio da arbitražna klauzula o rješavanju investicijskih sporova u bilateralnim investicijskim ugovorima nije u skladu s pravom Europske unije. Alternativni prijedlozi za rješavanje investicijskih sporova, međutim, nisu u skladu sa željenim standardima kvalitete i učinkovitosti. Europska unija bi stoga, radi dobrobiti međunarodnih trgovačkih odnosa i međunarodnih ulaganja, trebala ublažiti ili čak dijelom odustati od svojih antiarbitražnih stavova.

Ključne riječi: *arbitraža, investicijski sporovi, predmet Achmea*

IS ARBITRATION AN APPROPRIATE METHOD OF RESOLVING INVESTMENT DISPUTES?

Today, the use of international commercial arbitration as a method of resolving international commercial disputes has reached an unprecedented level. However, while arbitration was on its way to become an almost standard, rather than an alternative dispute resolution mechanism for solving complex international disputes, new challenges which may turn the tide started to appear. In this paper the current state of affairs regarding the challenges of investor-state arbitration in Europe will be presented. Two topics discussed herein deal with two different yet complementary developments: the new policy of the European Commission to move away from arbitration in investor-state disputes under international trade treaties, and the aftermath of the decision of the Court of Justice of the European Union (CJEU) in the *Achmea* case, in which the Court found that ISDS clauses in bilateral investment treaties violate European law. After an analysis of these developments, criticisms of the ISDS are evaluated and the reasons why alternative proposals do not meet the desired standards of quality and efficiency are suggested. The conclusion is that the current anti-arbitration wave in Europe should be moderated and partly reconsidered so that adverse consequences for international dispute settlement and international trade may be avoided.

Keywords: *arbitration, investment disputes, case Achmea*

Dr. Arslan Kaya

Redovni profesor / Full professor
Univerzitet u Istanbulu – Pravni fakultet
Istanbul University, Faculty of Law
arslankaya@istanbul.edu.tr

KRITIČKI OSVRT NA OBAVEZNU MEDIJACIJU U POSLOVNOM PRAVU – PRIMJER TURSKE

Predmet ovog rada je postupak obavezne medijacije u privrednim sporovima. Kroz rad će se nastojati ukazati na nedostatke obavezne medijacije, uzimajući u obzir njenu historiju i primjere primjene ovakvog vida medijacije u svijetu.

Rješavanje spora uz pomoć medijatora u okruženju u kojem se stranke mogu očitovati pod jednakim uslovima omogućava strankama da spor riješe uz što manji utrošak vremena i troškova. Naime, mnoge zemlje širom svijeta u svojim pravnim sistemima propisuju medijaciju. Fakultativna medijacija čini osnov primjene medijacije. Nasuprot tome, u Turskoj je postupak medijacije postao obavezan za neke sporove nastale u oblasti poslovnog i radnog prava.

U radu će biti problematizirana sljedeća pitanja u vezi sa privrednim sporovima:

- Ugrožavanje obezbjeđenja pristupa pravdi kao obaveze države, apsolutnog suvereniteta državne jurisdikcije i prava na direktni pristup nezavisnim i nepristrasnim sudovima,
- Ograničavanje autonomije volje stranaka propisivanjem obavezne medijacije, koja se inače smatra alternativom,
- Predviđanje mogućnosti poravnjanja i nagodbe koji su bazirani na dobrovoljnosti i kojima se može pristupiti u toku cijelog postupka, kao obligatornih, u suprotnosti je sa prirodom i srži medijacije,
- Proširenje pristupa pravdi u odnosu na stranke.

Ključne riječi: *medijacija, obavezna medijacija, poslovno pravo, Turska*

A CRITICAL APPROACH TO MANDATORY MEDIATION IN COMMERCIAL LAW - THE EXAMPLE OF TURKEY

Mandatory mediation process for the commercial disputes has been chosen as the subject of this paper. In this context, the drawbacks of mandatory mediation are tried to be explained having regard its history and examples of its application around the world.

The parties can save time and expenses if the dispute is resolved with the support of a mediator in an environment where the parties can express themselves under equal circumstances. Indeed, many countries throughout the world apply the mediation in their law systems. However voluntary mediation constitutes the basis of this application. Nevertheless, in Turkey the mediation process becomes mandatory for some of the disputes arising from commercial and labor law.

In the Paper the following concerns will be explained with regard to commercial disputes:

- Jeopardizing the insurance of access to justice as an obligation of the state and the absolute sovereignty of state-owned jurisdiction, and right of direct access to independent and impartial courts,
- Restricting the freedom of party's will by making mediation mandatory, which is usually considered an alternative,
- Adopting the possibility to negotiate or settle, which is based on voluntarism and which can always be applied to during the proceedings, as an obligation is contradictory to the nature and essence of mediation,
- Extension of the process of ensuring justice in respect of the parties that do not have the possibility of reaching peaceful solution.

Keywords: *mediation, mandatory mediation, commercial law, Turkey*

Dr. sc. Aleksandra Maganić

Izvanredna profesorica / Associate professor
Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet
University of Zagreb, Faculty of Law
aleksandra.maganic@pravo.hr

RJEŠAVANJE TRGOVAČKIH SPOROVA – PARNIČNI POSTUPAK ILI ARBITRAŽA?

Prema najnovijim statističkim podacima za 2017., u Hrvatskoj je zadržana stopa rješavanja trgovačkih predmeta i vrijeme potrebno za njihovo rješavanje. Skraćeno je prosječno vrijeme potrebno za rješavanje parničnih predmeta na nešto više od godinu dana (383), kao i vrijeme potrebno za rješavanje predmeta u postupku pred Visokim trgovačkim sudom (389).¹ S druge strane, Stalno arbitražno sudište pri Hrvatskoj gospodarskoj komori pokazuju lagani porast u broju zaprimljenih predmeta na godišnjoj razini. Ipak, unatoč načelno povoljnim trendovima u rješavanju trgovačkih sporova skraćanjem vremena potrebnog za donošenje (pravomoćne) odluke, djelotvornost postupaka pred trgovačkim sudom nastoji se povećati na različite načine. Jedan od njih je reforma pravila parničnog postupka o rješavanju trgovačkih sporova, koja u odnosu na utvrđivanje činjenica, donosi novine u primjeni isprava – pisanih stručnih mišljenja i pisanih iskaza. Prema nekim autorima, riječ je o metodama postupanja koje se uobičajeno koriste u arbitražnom postupku. Istovremeno, uvođenjem posebnih pravila Stalnog arbitražnog sudišta o ubrzanim arbitražnim postupcima, nastojalo se skratiti vrijeme potrebno za donošenje arbitražnog pravorijeka. Na temelju prikaza statističkih podataka o kretanju predmeta trgovačkih sudova i Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske te podataka o rješavanju trgovačkih sporova arbitražom, svrha ovog rada je prikazati neke prednosti i nedostatke obiju postupovnih metoda. Uz navedeno, treba naznačiti potencijalno moguće pravce razvoja – ciljeve koji se namjeravaju ostvariti reformom pravila o postupcima pred trgovačkim sudovima i prednostima elektroničke komunikacije.

Ključne riječi: *parnični postupak, arbitražna, trgovačko pravo, trgovački sporovi*

¹ Statistički pregled Ministarstva pravosuđa za 2017. godinu, str. 35. i 40. https://pravosudje.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Pravo%20na%20pristup%20informacijama/Izvje%C5%A1%C4%87a/Statisti%C4%8Dko_izvjesce_2017.PDF, stanje od 15. veljače 2019.

RESOLVING COMMERCIAL DISPUTES – LITIGATION OR ARBITRATION?

According to the recent statistical data, the clearance rate and the disposition time of commercial disputes have not changed in Croatia in past few years. In 2017, the disposition time of commercial disputes was 383 days in the first instance and 389 days in the second instance.¹ However, despite some generally favourable trends, various measures have been taken to increase the efficiency of the commercial disputes, such as written expert opinions, written statements, and e-communication, which are regularly used in arbitration. At the same time, the annual number of cases before the Permanent Court of Arbitration at the Croatian Chamber of Commerce has slightly increased. By introducing special rules of the Permanent Court of Arbitration in fast track arbitration proceedings, the time for reaching the arbitration award has been shortened. The purpose of this paper is to present the advantages and disadvantages of litigation and arbitration in commercial cases, in particular the potential directions of the reform of civil procedure rules before commercial courts.

Keywords: *civil procedure, arbitration, commercial law, commercial disputes*

---

¹ Statistical survey of the Ministry of Justice in 2017, pp. 35. and 40. https://pravosudje.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Pravo%20na%20pristup%20informacijama/Izvje%C5%A1%C4%87a/Statisti%C4%8Dko_izvjesce_2017.PDF, state of affairs on 15 February 2019.

Dr. sc. Ivana Bajakić

Izvanredna profesorica / Associate professor
Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet
University of Zagreb, Faculty of Law
ivana.bajakic@pravo.hr

Dr. sc. Ružica Šimić Banović

Docentica / Assistant professor
Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet
University of Zagreb, Faculty of Law
ruzica.simic@pravo.hr

Mr. sc. Zvonimir Savić

Hrvatska gospodarska komora
The Croatian Chamber of Economy
zsavic@hgk.hr

ALTERNATIVNO RJEŠAVANJE SPOROVA: SLUČAJ HRVATSKE DANAS

Pojam alternativno rješavanje sporova podrazumijeva brže, fleksibilnije i povoljnije metode okončavanja sporova između stranaka. Velik je broj znanstvenih izvora u području ekonomske analize prava dao doprinos kvantifikaciji troškova i koristi takvog sustava (Shavell, 1995; Cooter & Rubinfeld, 1989). Počeci alternativnog rješavanja sporova sežu u SAD 1970ih, a danas se alternativno rješavanje sporova primjenjuje diljem Svijeta. EU je izdala Direktivu o medijaciji 2008. kako bi olakšala prekogranično rješavanje sporova iz građanskog i trgovačkog prava. U Hrvatskoj je pravni okvir napravljen 2001. Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta iniciralo je Zakon o alternativnom rješavanju potrošačkih sporova te je nekoliko institucija dobilo ovlaštenje za provedbu alternativnog rješavanja sporova. Jedna od tih institucija je Hrvatska gospodarska komora koja zastupa preko 130000 tvrtki članica, i s tom je svrhom osnovala Centar za mirenje i Sud časti. Svrha je ovog rada, temeljem sekundarnih podataka i studije slučaja, ispitati učinkovitost sustava alternativnog rješavanja sporova za hrvatske kompanije i poslovnu klimu općenito.

Ključne riječi: *ADR, ekonomska analiza prava, Hrvatska*

ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION TODAY: IS CROATIA ADDRESSING GROWING NEEDS?

The term alternative dispute resolution is rather self-explanatory and stands for speedier, more flexible and less costly method of settling a dispute between parties. Substantial amount of literature in the area of economic analysis of law has contributed to quantification of costs and benefits of such system (Shavell, 1995; Cooter and Rubinfeld, 1989). Established in the US in the late 1970s, the alternative dispute resolution was embraced by numerous legal systems around the globe. The EU issued a Mediation Directive in 2008 to support cross-border civil and commercial disputes resolution. In Croatia, the legal framework was set up in 2001, the Ministry of Economy, Entrepreneurship and Crafts initiated the Law of Alternative Dispute Resolution for Consumer Disputes and granted a permission for several institutions for implementing alternative dispute resolution. One of the institutions in charge, the Croatian Chamber of Economy, representing more than 130.000 Croatian companies as members, has established the Mediation Centre and the Court of Honour for this purpose. The goal of this paper is to examine, based on the analysis of secondary data and a case study, the effectiveness of the alternative dispute resolution system for Croatian companies and business environment.

Keywords: *ADR, economic analysis of law, Croatia*

Lejla Ramić, MA iur.

Stručna saradnica / Research associate
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
l.ramic@pfsa.unsa.ba

ARBITRAŽA U PRAVU KONKURENCIJE

U članku će se nastojati dati odgovor na tri pitanja iz domena arbitraže u pravu konkurencije. Prvo pitanje ticat će se arbitrabilnosti prava konkurencije. Naime, pitanje arbitrabilnosti prava konkurencije predstavlja jednu od nezaobilaznih tema kada je riječ o arbitraži u ovoj oblasti prava. S obzirom na značaj arbitrabilnosti prava konkurencije, ona će u članku biti analizirana kroz prizmu prava konkurencije Europske unije kao i sa aspekta nacionalnog, bosanskohercegovačkog, prava konkurencije. Drugo pitanje za predmet analize imat će prednosti arbitražnog načina rješavanja sporova u odnosu na redovni postupak, a sve u cilju iznalaženja odgovora da li je arbitraža pravi izbor za stranke i njihov međusobni odnos. Fokus trećeg, posljednjeg pitanja će biti značaj i efekti koje abitraža treba imati u nacionalnom pravu konkurencije. Imajući u vidu trenutnu situaciju, dosta je prostora za napredak u ovoj oblasti nacionalnog prava.

Ključne riječi: *arbitraža u pravu konkurencije, arbitrabilnost prava konkurencije, EU pravo konkurencije, pravo konkurencije u Bosni i Hercegovini*

ARBITRATION IN COMPETITION LAW

This article will provide answers to three questions from arbitration in competition law. The first question refers to the arbitrability of competition law. The question about the arbitrability of competition law represent one of the focus topics when it comes to arbitration in this area of law. Arbitrability of competition law will be discussed through the prism of EU and national competition law. The second question is about advantages which arbitration has to litigation in order to provide conclusion if arbitration is the right choice for the parties and their relationship. The focus of the last, third question will be the importance and effect which arbitration should have in

national competition law. According to the current situation, there is a plenty of space to make progress in this area of the national law.

Keywords: *arbitration in competition law, the arbitrability of competition law, EU competition law, competition law in Bosnia and Herzegovina*

Dr. Ömer Ekmekçi

Redovni profesor / Full professor
Univerzitet u Istanbulu – Pravni fakultet
Istanbul University, Faculty of Law
o.ekmekci@istanbul.edu.tr

**OBAVEZNA MEDIJACIJA U RADNOM PRAVU
– PRIMJER TURSKE**

Medijacija je jedan od načina mirnog rješavanja sporova čiji je cilj da, umjesto putem sudskog postupka, riješi sporove među strankama pomoću njihove vlastite volje. U Turskoj su u 2012. godini, usvajanjem Zakona br. 6325 pod nazivom “Zakon o medijaciji u građanskopravnim sporovima”, usvojeni i principi koji se trebaju primjenjivati u medijaciji. Stranke se mogu obratiti medijatoru u slučaju građanskopravnih sporova, dok u slučaju sporova koji su vezani za javni poredak i u kojima stranke ne mogu slobodno disponirati tužbenim zahtjevom ne postoji mogućnost obraćanja stranaka medijatoru.

Osnovni zadatak medijatora jeste da suoči stranke, gdje će one razgovarati o sporu, kao i da predloži rješenje tamo gdje ga same stranke ne mogu predložiti. Prema Zakonu, osnovni principi medijacije su dobrovoljnost, jednakost i povjerljivost.

Kada je riječ o radnim sporovima, stupanjem na snagu Zakona o radnim sudovima br. 7036 izmijenjena je odredba koja predviđa fakultativno obraćanje stranaka medijatoru.

Prema Zakonu br. 7036, obraćanje medijatoru je uslov za pokretanje sudskog postupka u sporovima koji proizlaze iz individualnog ili kolektivnog ugovora i odnose se na potraživanje radnika ili poslodavca, naknadu štete ili povratak na rad.

Navedena odredba, koja je uvedena kako bi se smanjila opterećenost radnih sudova, predmetom je diskusija stručne javnosti. Naposljetku, od 2019. godine obavezna medijacija je također uslov za pokretanje sudskog postupka u privrednim sporovima.

Ključne riječi: *medijacija, obavezna medijacija, radno pravo, Turska*

MANDATORY MEDIATION IN LABOR LAW – THE EXAMPLE OF TURKEY

Mediation is one of the peaceful dispute resolution mechanisms aiming to end disputes between the parties by means of their own will instead of litigation. In Turkey in 2012, the Law No. 6325 “Law on Mediation in Civil Dispute” introduced principles to be applied in mediation. The parties have become able to apply to the mediator in cases of private law disputes. It is not possible to apply to the mediator for the resolution of disputes, which are arising from public order and which cannot be freely disposed by the parties.

The main task of the mediator is to bring the parties together to communicate the dispute, and propose a solution where the parties cannot reach one. According to the law, the basic principles of mediation are voluntariness, equality and confidentiality.

In respect of labor disputes, with the entry into force of the Labor Courts Law No. 7036, the rule allowing the parties to be free to apply to the mediator has been changed.

According to Law No. 7036, addressing a mediator is a condition for the initiation of court proceedings in disputes arising from an individual or collective agreement, and which are referring either to the claim of an employee or employer, compensation for damages or return to work.

The regulation introduced in order to reduce the increasing workload of labor courts is being discussed in the legal society. Finally, as of 2019 mandatory mediation has also become a requirement for instituting court proceedings in commercial disputes.

Keywords: *mediation, mandatory mediation, labor law, Turkey*

Dr. sc. Viktor Gotovac

Izvanredni profesor / Associate professor
Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet
University of Zagreb, Faculty of Law
viktor.gotovac@pravo.hr

**ALTERNATIVNI NAČINI RJEŠAVANJA RADNIH SPOROVA:
SPECIFIČNOST ALTERNATIVNIH METODA KAO
“REDOVITOG” PRAVNOG PUTA**

Alternativni načini rješavanja sporova svoju su specifičnu primjenu u radnom pravu našli kod rješavanja radnih sporova, posebice interesnih, koji *ultima ratio* vode do mogućnosti štrajka. Uvođenje ovih načina rješavanja u radnim sporovima s obilježjima kolektivnih interesa posljedično je činjenici što nije postojao prikladan institucionalni okvir redovitog postupanja s ciljem rješavanja tih sporova pa je bilo nužno osmisliti i modelirati mehanizme njihova rješavanja. Pritom valja imati na umu kako se radi o sporovima koji nisu podobni za sudsko rješavanje, čak da je i bilo zamislivo zasnovati sudsku nadležnost ona bi ovdje za radnike bila neprihvatljiva zbog nepovjerenja u državni pravosudni sustav.

Zakon o radu, kao opće zakonodavstvo rada u Republici Hrvatskoj, postavlja instrumentarij sustavnog korištenja postupaka mirenja i arbitraže, po metodi alternativnih načina rješavanja sporova, no ovdje ne samo u ulozi alternativnih načina. Dok u pogledu individualnih radnih sporova mirenje i arbitraža stoje kao izbor stranaka spora te su upravo alternativne redovitom sudskom putu osiguravanja pravne zaštite, kod kolektivnih interesnih radnih sporova mirenje i arbitraža imaju zakonsku pojavnost i ulogu obveznih, prisilnih, prethodnih faza u rješavanju tih sporova, a uz to i ovdje mogu biti korištene kao alternativa Zakonom o radu osmišljenom načinu rješavanja kolektivnih radnih sporova.

Ovaj će rad sadržajem razmotriti specifični položaj rješavanja sporova arbitražom, odnosno mirenjem, u okruženju kolektivnih interesnih radnih sporova, u kojima oni ne predstavljaju alternativan, već “redoviti” pravni put rješavanja sporova, a posebno će se obraditi i, do sada nekorisćena, dispozicija kojom bi se interesna arbitraža odabrala kao alternativa provođenju štrajka ili isključenja s rada, kao konfliktnih, borbenih, načina rješavanja kolektivnih interesnih radnih sporova.

Ključne riječi: ADR, radni sporovi, kolektivni radni sporovi, Hrvatska

ALTERNATIVE LABOUR DISPUTE RESOLUTION METHODS: PECULIARITIES OF ALTERNATIVE METHODS AS “REGULAR” LABOUR DISPUTE RESOLUTION MECHANISMS

Alternative labour dispute resolution methods have found their specific labour law application in resolution of labour disputes, especially the interest ones, those that may *ultima ratio* end up in a strike. The introduction of these labour dispute resolution methods in disputes relating to collective interests is consequential to the fact that there exists no appropriate institutional framework of regular court procedures for resolution of such disputes so it was necessary to design and model the mechanisms for their resolution. It is noteworthy that these disputes are not suitable for court resolution as, even if the court jurisdiction was conceivable, it would not be acceptable for workers because of their lack of confidence in the state judicial system.

Labour Act, as a general employment and labour legislation in Republic of Croatia, sets a framework for systematic application of conciliation and arbitration procedures, methodologically alternative methods of dispute resolution, yet here in a role not merely alternative. While in individual labour disputes conciliation and arbitration may be applied when opted for by the parties to the dispute and serving as an alternative to the regular court provision of legal protection, when it comes to collective interest labour disputes conciliation and arbitration have dual role: a normatively compulsory position as obligatory, preceding, phases in resolution of these disputes, but may also be construed as an alternative to the mechanisms of collective labour dispute resolution designed and provided for by Labour Act.

This paper shall discuss the particular position of dispute resolution through arbitration, i.e. conciliation, in the environment of collective interest labour disputes, where they do not represent an alternative, but a “regular” labour dispute resolution mechanism. Also the, still unused, disposition allowing for an interest arbitration alternative to a strike or lock-out, the two being conflictual methods of collective interest labour dispute resolution, shall be focused upon.

Keywords: *ADR, labour disputes, collective labour disputes, Croatia*

Dr. Aydın Gülan

Redovni profesor / Full professor
Univerzitet u Istanbulu – Pravni fakultet
Istanbul University, Faculty of Law
aydingulan@istanbul.edu.tr

METODI ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA SPOROVA U UPRAVNOM PRAVU

Metodi alternativnog rješavanja sporova u upravnom pravu su posebni i razlikuju se od metoda u građanskom pravu. Metodi alternativnog rješavanja sporova u građanskom pravu mogu efikasno i pravično riješiti sporove između fizičkih lica. Kako bi isti metodi mogli biti efikasno primijenjeni i u sporovima između uprave i fizičkih lica, nužna je njihova prilagodba strukturi upravnog prava.

Zbog toga je važna potreba za razmatranjem primjenjivosti postojećih metoda alternativnog rješavanja sporova na upravno pravo. Potpuno odbijanje primjene metoda alternativnog rješavanja sporova na upravne sporove s jedne, i tvrdnja da će oni biti efikasni čak i kada bi se primijenili direktno, bez prilagođavanja strukturi upravnog prava, s druge strane, bili bi jednako nepravilni.

U ovom radu će biti ukazano na potrebu za metodama alternativnog rješavanja sporova, na njihovo prilagođavanje strukturi upravnog prava, kao i na mjere za osiguranje efikasnosti njihove primjene.

Ključne riječi: *ADR, upravno pravo, Turska*

ALTERNATIVE DISPUTE RESOLUTION METHODS IN ADMINISTRATIVE JUSTICE

Alternative dispute resolution methods in administrative justice are special and differ from those in civil justice. While they can resolve disputes between private persons effectively and justly, in order for them to become effective in disputes between administration and private persons, they must be adapted to the structure of administrative law.

The need to evaluate the existing alternative dispute resolution methods' applicability to the administrative law is therefore important. Both refusing the application of alternative dispute resolution methods to administrative disputes completely, as well as claiming they will be effective even if applied immediately without adaptation to the structure of administrative law would be equally incorrect.

In this presentation, need for the alternative dispute resolution methods will be elaborated, their adaptation to the structure of administrative law will be assessed, and ideas for measures to ensure their effective application will be presented to the evaluation of the audience.

Keywords: *ADR, administrative law, Turkey*

Dr. Jasminka Gradašević-Sijerčić

Redovna profesorica / Full professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
j.gradascevic.sijercic@pfsa.unsa.ba

SISTEM ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA INDIVIDUALNIH RADNIH SPOROVA U BOSNI I HERCEGOVINI

Temeljna obilježja sistema alternativnog rješavanja individualnih radnih sporova u Bosni i Hercegovini (dalje: BiH) predstavlja glavni predmet analiza izvedenih u ovom radu. U radnom zakonodavstvu u BiH pojam „individualni radni spor“ vezuje se za široku lepezu sporova koji nastaju u odnosima konkretnog poslodavca i radnika (posebno u vezi sa prestankom radnog odnosa).

Sistem alternativnog rješavanja individualnih radnih sporova u BiH je odraz pravnog, ekonomskog i društvenog sistema BiH i njenih sastavnih dijelova: Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta BiH. Na nivou BiH postoji samo regulativa koja uređuje radne odnose zaposlenih u institucijama BiH. Pri tome, većina zaposlenih još uvijek prije svega traži sudsku zaštitu u odnosu na mirno rješavanje sporova. U sudskom sistemu u BiH ne postoje radni sudovi (na razini države, entiteta ili distrikta). Slabosti sudske zaštite vezuju se za: dužinu sudske postupka, parnični postupak, sudske troškove, teret dokazivanja: na radniku/tužitelju itd.

Zakon o radu propisuje mirno rješavanje individualnih sporova. Konkretnije, prije podnošenja tužbe radnik i poslodavac se mogu dogovoriti o mirnom rješavanju spora na način i pod uvjetima predviđenim zakonom. Ukoliko se postupak ne okonča u razumnom roku ili se okonča neuspješno, radnik zadržava pravo na sudsku zaštitu u rokovima utvrđenim zakonom koji teku od dana okončanja postupka mirenja. Ispitivanje prakse ukazuje na to da se nakon dugih radnih sporova u kojima sudovi presuđuju u korist radnika, radnik ne želi vratiti u istu radnu okolinu jer su odnosi poslodavac – radnik u potpunosti poremećeni, odnosno u pravilu ne postoji volja za nastavak radnog odnosa ni sa jedne strane. Takve situacije mogle bi se izbjeći mirnim rješavanjem sporova.

Ključne riječi: *radno pravo, individualni radni sporovi, mirno rješavanje sporova, Bosna i Hercegovina*

INDIVIDUAL LABOUR DISPUTE RESOLUTION SYSTEM IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

This paper summarised the main features of individual labour dispute resolution system in Bosnia and Herzegovina (BiH). In BiH labour law system, the term “individual labour disputes” refers to a wide range of disputes that may arise in the context of an employer–employee relationship (especially relating to termination of employment).

The individual labour dispute resolution system in BiH is a subsystem of the general legal, economic and social system of BiH and its entities, namely: the Federation of BiH, Republika Srpska, and Brčko District. At state level, there are only regulations governing the employment relationship of civil servants and employees working in the institutions of BiH. Most of the workers in BiH still resort much more often to the courts than to amicable dispute resolution. In BiH (state, entity and district level) there are not labour courts for labour dispute settlement within the court system. The weaknesses of the court system include: long- drawn-out court procedures, lack of awareness of the parties involved, high costs and the fact that the burden of proof is borne by the employee.

The Labour Code specifies peaceful dispute resolution whereby, prior to taking legal action, the employee and the employer may agree on a peaceful resolution of the dispute in the manner and under the terms prescribed by law. Practice has shown that after long labour disputes in which courts rule in favour of the employee, the latter does not wish to return to the same work environment since work relations have been completely compromised. Such situations could be avoided by peaceful dispute resolution.

Keywords: *labor law, individual labour disputes, peaceful dispute resolution, Bosnia and Herzegovina*

Dr. Mehmed Hadžić

Vanredni profesor / Associate professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
m.hadzic@pfsa.unsa.ba

SISTEM ALTERNATIVNOG RJEŠAVANJA KOLEKTIVNIH RADNIH SPOROVA U BOSNI I HERCEGOVINI

U radu će biti analizirani normativni okvir, te otvorena pitanja alternativnog rješavanja kolektivnih radnih sporova u Bosni i Hercegovini sa fokusom na arbitražu i mirenje.

Kolektivni radni sporovi u sistemu radnog zakonodavstva su posljedica procesa postizanja kompromisa socijalnih partnera tokom socijalnog dijaloga u oblasti normiranja i primjene prava na radu i u vezi sa radom. Po svojoj pravnoj prirodi ovi sporovi mogu biti pravni i interesni. U okviru pravnih kolektivnih radnih sporova predmet spora između socijalnih partnera je tumačenje i primjena pravnih normi vezanih za ostvarivanje i zaštitu kolektivnih prava i kolektivnih interesa. Interesni kolektivni radni sporovi nastaju prilikom zaključivanja, izmjene ili dopune kolektivnog ugovora, te donošenja općih akata kojima se uređuju individualna i kolektivna prava na radu.

I kolektivni radni sporovi se rješavaju sudskim putem, ali i alternativnim metodama te kolektivnom akcijom socijalnih partnera. U najfrekventnije alternativne metode rješavanja kolektivnih radnih sporova u savremenim sistemima radnog zakonodavstva se ubrajaju arbitraža, mirenje, posredovanje i medijacija. Osnovna razlika između arbitraže i ostalih alternativnih metoda je ta što treća nepristrasna strana donosi obavezujuću odluku.

Sistem alternativnog rješavanja kolektivnih radnih sporova u Bosni i Hercegovini je ustanovljen saglasno njenom unutrašnjem ustavnom ustrojstvu na nivou institucija Bosne i Hercegovine, i u okviru njenih entiteta Federacije BiH i Republike Srpske, te Brčko distrikta BiH. Ovakvo ustrojstvo implicira postojanje više različitih postupaka alternativnog rješavanja kolektivnih radnih sporova, posebno ako se ima u vidu različitost stranaka i predmeta ovih sporova.

Ključne riječi: *radno pravo, kolektivni radni sporovi, interesni kolektivni radni sporovi, Bosna i Hercegovina*

SYSTEM OF ALTERNATIVE SETTLEMENT OF COLLECTIVE LABOR DISPUTES IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

The paper analyses the legal framework, and open questions of alternative settlement of collective labor disputes in Bosnia and Herzegovina with focus on arbitration and conciliation.

In the labor legislation system, collective labor disputes are consequences of the compromise achieving processes of social partners during social dialogue in the field of legislation and implementation of labor rights and rights connected to labor. According to their legislative nature these disputes might be legal or interest disputes. In legal collective labor disputes between social partners the dispute matter is the interpretation and implementation of the legal provisions connected to exercising and protection of collective rights and collective interests. Collective labor disputes on interest appear during the conclusion, amendment of the collective contract, as well as adoption of other general documents governing individual and collective labor rights.

Collective labor disputes are settled before the courts/by courts, but also by alternative methods and collective action of social partners. The most frequent alternative methods of dispute solutions in the modern systems of labor legislation are: arbitration, conciliation, intercession (inter-mediation) and mediation. The main difference between arbitration and the other alternative methods is that a third independent party is making the binding decision.

The system of alternative settlement of collective labor disputes in Bosnia and Herzegovina is established according to its internal constitutional structure: at the Bosnia and Herzegovina state institution level, at the entity level – Federation of Bosnia and Herzegovina and Republika Srpska, and Brčko District Bosnia and Herzegovina. Such structure implies the existence of several different alternative collective dispute settlement procedures, especially having in mind the diversity of parties and issues of these disputes.

Keywords: *labor law, collective labor disputes, Collective labor disputes on interest, Bosnia and Herzegovina*

Dr. sc. Ivan Milotić

Izvanredni profesor / Associate professor
Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet
University of Zagreb, Faculty of Law
ivan.milotic@pravo.hr

PREDNOSTI ARBITRAŽE U RIMSKOM I RIMSKO-KANONSKOM PRAVU

Arbitraža (lat. *arbitrium*) u rimskom pravu označava zaseban koncept rješavanja sporova. Njome je kao zajedničkim nazivnikom obuhvaćen širok spektar pojedinačnih i među sobom posve različitih (i nepovezanih) načina rješavanja sporova koji su načelno bili izvansudski i privatni. Arbitraža nije bila alternativa suđenju, nego redovan i specijaliziran način rješavanja određenih skupina sporova u kojima se, s obzirom na spornu stvar, zahtijevala posebna kvalifikacija arbitra (specijalno znanje, iskustvo, razumijevanje). Rimski praksa promišljeno je određene skupine sporova usmjeravala samo na arbitražu, čime se željela osigurati specijalizacija i stručnost njihova rješavanja te postići kvaliteta pravorijeka. Time je kazuistika izgradila precizna shvaćanja o arbitrabilnosti. Arbitraža se oblikovala od slučaja do slučaja, ali su – neovisno o vrsti – njezina konstanta bili zahtjevi specijalizacije, isključenja javnosti, povjerljivosti, rješavanja spora u precizno određenu roku, zakazivanja ročišta u kratkim razdobljima, učinkovitosti, neformalnosti i dr. Ovisno o izboru vrste i klauzulama u arbitražnom sporazumu, bila je prilagodljiva potrebama spora te je mogla biti adjudikacija, medijacija, mirenje, ekspertiza, stručno savjetovanje, poravnanje i dr. Po rimskom uzoru ideja da arbitraža nije alternativa, već prvotan način rješavanja nekih skupina sporova preuzeta je u srednjovjekovni rimsko-kanonski postupak koji trovrstnost arbitraže izražava trima vrstama arbitara: *arbiter*, *arbitrator* i *amicabilis compositor*. Ona se pojavljuje kao izvansudska adjudikacija, medijacija i koncilijacija, ali i kao *sui generis* postupak koji je nadopunjavao suđenje, posebno kada je trebalo razriješiti prethodna pitanja, donijeti interlokutorne i druge uzgredne odluke koje nisu bile meritum. Arbitraža je u tome, kontekstu, primjerice, iznjedrila institut izuzeća.

Ključne riječi: *arbitraža, rimsko pravo, rimsko-kanonsko pravo*

ATTRACTIVENESS OF ARBITRATION IN ROMAN AND ROMANO-CANONICAL PROCEDURE

Arbitration (Lat. *arbitrium*) in Roman law signifies a separate concept of dispute resolution. It was used as a common denominator to denote a wide range of individual, but substantially different means of dispute resolution which were generally extrajudicial and private. Arbitration was not an alternative to going to court, but rather an ordinary and specialized means of dispute resolution which was used for the particular disputes which, according to their natures and characteristics, required arbitrator's special skills, knowledge, understanding or experience in a disputed matter. Roman legal practice rationally shaped groups of disputes which were directed to arbitration, rather than to courts, by which it intended to ensure an adequate level of arbitrator's competences and quality of the decision. In this process the legal practice expressed the perception on arbitrability as well. Roman arbitration was modelled on a case-by-case principle. Though, regardless on its particular type, the arbitration was permanently regarded as a means of dispute resolution with a high degree of specialization, exclusion of publicity, confidentiality, dispute resolution within the set temporal limits, schedule of hearings in short periods, efficiency and, finally, it was not constrained by the formalities of the court procedure. Depending on its type and particular clauses which were attached to the arbitration agreement, it might receive characteristics of adjudication, mediation, conciliation, expertise, counselling, negotiated agreement etc. Following the idea of arbitration in Roman law that it was not an alternative to going to court, but rather a primary means directed to the resolution of specific groups of disputes, it was received to the medieval Romano-canonical process which expressed the three groups of arbitration through three different types of arbitrators: *arbiter*, *arbitrator* and *amicabilis compositor*. It emerges as an extrajudicial adjudication, or as mediation and conciliation and, finally, as a particular types of proceedings which supplemented the judicial processes in cases when interlocutory decision was required to be made or when certain other question outside the merits of the dispute needed to be settled. For example, in that field the arbitration resulted with the invention of the exemption of judges because these questions were regularly decided within arbitration procedures.

Keywords: *arbitration, roman law, romano-canonical law*

Dr. Fikret Karčić

Redovni profesor / Full professor
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
f.karacic@pfsa.unsa.ba

ARBITRAŽA U ŠERIJATSKOM PRAVU

Šerijatsko pravo poznaje tri načina rješavanja sporova: mirenje (*sulh*), arbitraža (*tahkim*) i suđenje (*qada*). Mirenje je neformalan način rješavanja spora putem neutralnog posrednika, arbitraža je obraćanje izabranom sudiji ili sudijama, dok je suđenje rješavanje spora putem državnog suda.

U muslimanskom svijetu arbitraža je postojala od davnina. Spomenuta je u glavnim izvorima šerijatskog prava, bila predmet teorijskog bavljenja klasičnih pravnih škola, kodifikacije i moderne nauke šerijatskog prava. Ovaj rad ima za cilj da na osnovu raspoložive literature elaborira ova pitanja. Arbitraža je u šerijatsko pravo došla kao ustanova običajnog prava predislamske Arabije, u kome je bila jedan od glavnih načina rješavanja sporova. Potvrđena je u Kur'anu, Hadisu i praksi rane muslimanske zajednice. Klasične pravne škole su detaljno razradile pravni aspekt ove ustanove. Raspravljana su brojna pitanja koja se tiču stranaka, arbitra, predmeta arbitraže i karaktera arbitražne odluke. Pošto islamska pravna nauka predstavlja komparativni sistem po sebi, pravne škole su se razišle u pitanju pojedinih detalja. Arbitraža je regulisana i u kodifikacijama šerijatskog imovinskog prava 19. vijeka kao što je Medžella. Te odredbe, koje se baziraju na hanefijskoj pravnoj školi, donijete su ovdje u prevodu na bosanski jezik koji je nastao prije više od stotinu godina.

Arbitraža je bila dio „prava u akciji“ u muslimanskom svijetu. U ovom radu je postavljena teza da je više praktikovana u plemenskim društvima muslimanskog svijeta nego u centralizovanim državama, koje su davale prednost državnim šerijatskim sudovima. Danas posebnu pažnju arbitraži poklanjaju muslimanske manjine koje putem nje i ostalih metoda alternativnog rješavanja sporova nastoje da uspostave „pravdu zasnovanu na zajednici“.

Ključne riječi: *šerijatsko pravo, arbitraža, ADR*

ARBITRATION IN ISLAMIC LAW

Islamic Law recognises three ways of dispute settlement: conciliation (*sulh*), arbitration (*tahkim*) and adjudication (*qada*). Conciliation is amicable settlement through the intervention of the third party, arbitration is dispute settlement by the decision of the selected arbitrator while adjudication is dispute settlement by the decision of state court.

In the Muslim world arbitration was present since the time immemorial. This way of dispute settlement was used in the pre-Islamic Arabia where respected persons known as *hakam* served as arbitrators. Arbitration was confirmed by the Qur'an, Sunnah and the practice of early Muslim community. Classical legal schools developed legal aspect of this institute. They elaborated rules pertinent to parties, arbitrators, subject of arbitration and the nature of arbitration award. This elaboration of details varied from school to school. Arbitration was also regulated in the codifications of Islamic law such as Majalla. Relevant paragraphs of this codification based on Hanafi interpretation related to arbitration are given in the translation into Bosnian language.

Arbitration was a part of „law in action“ in the Muslim world. This author is of opinion that it was more widely practiced in Muslim tribal societies, while centralized states preferred adjudication before state courts. At present, arbitration and other alternative dispute resolution mechanisms attract the attention of Muslim minorities as their attempt to build „community-based justice“.

Keywords: *Islamic law, Shari'a, Arbitration, ADR*

Dr. Ehlimana Memišević

Viša asistentica / Senior teaching and research assistant
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
e.memisevic@pfsa.unsa.ba

SULH (MIRENJE) U ŠERIJATSKOM PRAVU

Sulh – mirenje ili nagodba, kao alternativni način rješavanja sporova, predviđen je (i preporučen) u Kur'anu: „...a nagodba je najbolji način - ta ljudi su stvoreni lakomi!“ (Kur'an, 4: 128). Predstavlja obustavljanje ili sprječavanje pokretanja sudskog postupka i primjenjivalo se tokom cjelokupne muslimanske historije do savremenog perioda, kao alternativno i nekada kompetitivno sudskom rješavanju sporova.

Iako je uopćeno prihvaćeno da se različiti sporovi mogu rješavati mirenjem ili nagodbom, pod uslovom da se na taj način ne čini dozvoljenim ono što je zabranjeno, brojni pravници su obeshrabrivali rješavanje sporova *sulhom*, ukazujući na mogućnost zloupotrebe i zaobilaznja primjene islamskih principa, kao što je zabrana kamate (*ribā*).

Sudski registri (sidžili) svjedoče o često korištenoj medijaciji za rješavanje sporova u osmanskome periodu. Medžella (čl. 1531) navodi da je *sulh* „ugovor zaključen ponudom i prihvatanjem i predstavlja rješavanje spora uzajamnom saglasnošću“. Sporazumi su se mogli zaključiti izvan suda i registrovati u sudu, ili pred kadijom, kada se na sporazum primjenjivao šerijat, kanun i običaji.

U brojnim područjima pod kolonijalnom vlašću *sulh* je korišten kao način zaobilaznja ograničenja nadležnosti šerijatskih sudova. U savremenome periodu koristi se kao način rješavanja sporova kako u muslimanskom svijetu tako i u muslimanskim zajednicama na Zapadu. Najčešće se koristi u porodičnim pitanjima. Naprimjer, šerijatski sudovi u Maleziji imaju posebne odjele za medijaciju koji uglavnom rješavaju bračne sporove među supružnicima, dok u nemuslimanskim zemljama mirenje uglavnom vrše lokalni imami.

Ključne riječi: ADR, mirenje, *sulh*, šerijatsko pravo

SULH (AMICABLE SETTLEMENT) IN ISLAMIC LAW

Sulh – conciliation or amicable settlement, as an alternative dispute resolution mechanism is foreseen (and recommended) in the Qur'an: "... for reconciliation is best. Souls are prone to avarice." (Qur'an, 4: 128). It is an agreement to stop or prevent a dispute and lead to achieving a settlement between the disputing parties. *Sulh* was applied throughout the entire Muslim history as an alternative and sometimes competitive to judicial settlement of disputes.

While it is commonly accepted that different disputes can be resolved by conciliation or amicable settlement, provided that it does not allow for what is forbidden, numerous Muslim lawyers have discouraged amicable settlement (*sulh*), indicating the possibility of misuse and circumvention of the application of Islamic principles, such as interest ban (*ribā*).

Judicial registers (*sijils*) testify to the often-used mediation to resolve disputes in the Ottoman period. Article 1531 of the Mejlle states that *sulh* 'is a contract concluded by offer and acceptance, and consists of settling a dispute by mutual consent'. Agreements could be concluded outside the court and registered in court, or before the qadi, in which case Sharia, Kanun and the customs were applied.

In many areas under colonial rule, *sulh* was used as a way of circumventing the limits of the jurisdiction of the Sharia courts. In the contemporary period, it is often used (mostly in family matters) in the Muslim world as well as in Muslim communities in the West. Sharia courts in Malaysia have special mediation departments that mostly settle marriage disputes between spouses, while in non-Muslim countries, conciliation is largely conducted by local imams.

Keywords: *ADR, conciliation, sulh, Islamic law*

Mirza Hebib, MA iur.

Asistent / Teaching and research assistant
Univerzitet u Sarajevu – Pravni fakultet
University of Sarajevo, Faculty of Law
m.hebib@pfsa.unsa.ba

ARBITRAŽA U SREDNJOVJEKOVNOM DUBROVAČKOM PRAVU

Propisi o organizaciji i nadležnosti sudova i sudskom postupku srednjovjekovnog Dubrovnika nalaze se u trećoj knjizi Statuta iz 1272. godine. Odredbama čl. 3, knj. III „*De iudicibus qui de foris eliguntur*“ i čl. 4, knj. III „*Qualter iudices de foris electi iudicare debent*“ regulirana su osnovna postupovna pravila suđenja pred arbitražom. Iz analize predmetnih odredbi da se zaključiti kako je srednjovjekovna dubrovačka arbitraža uveliko sličila onome što pod tim pojmom danas poimamo.

U radu se analiziraju odredbe Dubrovačkog statuta iz 1272. godine te njihova primjena u okviru pravne prakse zabilježene u notarskim knjigama Dubrovačkog arhiva. Razmatra se pravna priroda dubrovačke arbitraže, postupak imenovanja arbitara, arbitrabilnost *ratione materiae* i *ratione personae*, tijek postupka pred arbitražnim sudom, postupak donošenja presude i postupak njezina izvršenja.

Ključne riječi: *arbitraža, Dubrovnik, statut, srednji vijek, ius commune*

ARBITRATION IN MIDDLE-AGE DUBROVNIK LAW

The regulations on the organization and jurisdiction of courts and court proceedings of middle-age Dubrovnik are contained in the third book of the Statute from 1272. Regulations of Art. 3, book III "*De iudicibus qui de foris eliguntur*" and Art. 4, book III "*Qualter iudices de foris electi iudicare debent*" governed the basic procedural rules of the trial before arbitration. From the analysis of regulations in question, it can be concluded that medieval Dubrovnik arbitration has largely resembled arbitration we know today.

The paper analyzes regulations of the Dubrovnik Statute from 1272. and their application within the legal practice recorded in the notarial books of the Dubrovnik archives. The legal nature of Dubrovnik arbitration, arbitration procedure, arbitration of *ratione materiae* and *ratione personae*, the course of proceedings before the arbitral tribunal, the decision-making process and the procedure for its execution are considered.

Keywords: *Arbitration, Dubrovnik, Statute, Middle Ages, ius commune*

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

347.924(048.3)

PREDNOSTI alternativnog rješavanja sporova : knjiga sažetaka = The advantages of alternative dispute resolution : book of abstracts / [izvršni urednik, executive editor Mirza Hebib ; prijevod s engleskog jezika, English translation, Kanita Prušćanović, Anisa Ruhotina ; prijevod sa turskog jezika, Turkish translation Kanita Prušćanović]. - Sarajevo : Pravni fakultet, 2019. - 110 str. ; 25 cm

ISBN 978-9958-14-020-4

COBISS.BH-ID 27220230

9 789958 140204